

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему **“Організація обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового
фінансування закладів вищої освіти”**

Виконала: студентка групи ОО-41
спеціальності 071 “Облік і
оподаткування”

Соловко Анна Володимирівна

Керівник: д.е.н., проф. Сас Л.С.

Рецензент: к.е.н., доц. Кропельницька С.О.

Івано-Франківськ – 2025 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 "Облік і оподаткування"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ініціали)

" 7 " листопада 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Соловко Анни Володимирівни

1. Тема роботи: «Організація обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти» керівник роботи: д.е.н., проф., професор кафедри обліку і оподаткування Сас Л.С.

2. Перелік питань, які потрібно розробити: вивчити сутність та значення коштів цільового фінансування як об'єкта обліку та аудиту; дослідити класифікацію значення коштів цільового фінансування закладів вищої освіти; визначити нормативно-правове регулювання обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування; розкрити особливості документування операцій з обліку коштів цільового фінансування; визначити синтетичний та аналітичний облік коштів цільового фінансування; розробити напрями удосконалення обліку коштів цільового фінансування закладів вищої освіти; розкрити організацію та методику проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти; виокремити проблеми та напрямки удосконалення

внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування; дослідити міжнародний досвід проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування.

3. Дата видачі завдання _____ 04.12.2024 р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні основи обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти	17.02.2025 р.	Виконано
2.	Організація та методика бухгалтерського обліку коштів цільового фінансування	18.03.2025 р.	Виконано
3.	Особливості проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти	21.04.2025 р.	Виконано

Студент А.В. Соловко Соловко А.В.

Керівник роботи Л.С. Сас Сас Л.С.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу

студентки групи ОО-41 Соловко Анни Володимирівни

на тему:

**«Організація обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового
фінансування закладів вищої освіти»**

Тема роботи є надзвичайно актуальною в умовах сучасного економічного середовища, де ефективне управління фінансовими ресурсами та забезпечення прозорості їх використання набувають особливого значення, зокрема для закладів вищої освіти. У зв'язку з постійними змінами у законодавчій та нормативно-правовій базі, що регулює фінансову діяльність бюджетних установ, особливої уваги потребує організація обліку коштів цільового фінансування, які є основним джерелом забезпечення освітнього процесу, наукової діяльності та розвитку матеріально-технічної бази. Водночас, внутрішній аудит відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного контролю за цільовим і раціональним використанням бюджетних та позабюджетних коштів, підвищуючи довіру з боку держави, інвесторів та інших зацікавлених сторін. Дослідження в даній сфері дозволяє виявити проблемні зони в організації облікових процесів та запропонувати шляхи їх удосконалення з метою підвищення фінансової дисципліни, прозорості та відповідальності в управлінні ресурсами.

Дипломна робота виконана відповідно до поставленої мети та завдань на основі матеріалів діяльності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Метою роботи є дослідження, узагальнення та обґрунтування особливостей організації обліку і внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування у закладах вищої освіти.

У першому розділі дипломної роботи розкрито теоретичні основи обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти. Зокрема, охарактеризовано сутність і значення коштів цільового фінансування як об'єкта обліку й аудиту, розглянуто їх класифікацію залежно від джерел надходження та цільового призначення, а також проаналізовано нормативно-правове регулювання, що визначає порядок обліку та проведення внутрішнього аудиту таких коштів у закладах вищої освіти України.

У другому розділі роботи висвітлено організацію та методику бухгалтерського обліку коштів цільового фінансування у закладах вищої освіти. Здійснено аналіз документального оформлення господарських операцій, пов'язаних із надходженням і використанням коштів цільового фінансування, розглянуто побудову синтетичного й аналітичного обліку з урахуванням особливостей бюджетного законодавства. Окрему увагу приділено практичним напрямом удосконалення системи обліку з метою підвищення її ефективності, достовірності облікової інформації та забезпечення прозорості фінансових процесів у ЗВО.

У третьому розділі досліджено особливості організації та методики проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування у закладах вищої освіти. Розглянуто механізм реалізації функцій внутрішнього аудиту, виявлено основні проблеми, що виникають у процесі контролю за цільовим використанням коштів, а також запропоновано шляхи удосконалення аудиторських процедур. Крім того, проаналізовано міжнародний досвід внутрішнього аудиту в системі вищої освіти та можливості його адаптації до українських реалій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення дослідження доведені до прикладних рекомендацій і можуть бути

впроваджені в практику роботи Прикарпатського національного університету та інших закладів вищої освіти.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Соловко Анни Володимирівни на тему «Організація обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти» є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, за змістом і оформленням відповідає встановленим вимогам до такого виду робіт, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Рекомендується до захисту з оцінкою «відмінно».

Науковий керівник
доктор економічних наук
професор кафедри обліку і оподаткування
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Сас Л.С.

“23” травня 2025 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

студентки економічного факультету Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника Соловко Анни Володимирівни
на тему:

**«Організація обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового
фінансування закладів вищої освіти»**

Актуальність теми. В умовах трансформації системи фінансування вищої освіти та зростання вимог до прозорості й ефективності використання бюджетних ресурсів, особливої значущості набувають питання обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування. Надійність, обґрунтованість та об'єктивність облікової інформації є запорукою ефективного управління фінансовими потоками, забезпечення цільового використання бюджетних та позабюджетних коштів, а також підвищення довіри до закладів вищої освіти з боку держави, донорів і суспільства загалом.

Постійне оновлення нормативно-правової бази у сфері бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту зумовлює потребу у вдосконаленні теоретичних підходів і практичних інструментів ведення обліку цільового фінансування. Дослідження організації та методики обліку й аудиту таких коштів дозволяє виявити недоліки існуючих практик, розробити рекомендації щодо підвищення ефективності фінансового контролю та забезпечити раціональне використання ресурсів у сфері вищої освіти. Актуальність теми обумовлена також необхідністю адаптації

внутрішнього контролю до сучасних стандартів управління бюджетними установами.

Якість проведеного дослідження проявляється в ґрунтовному розкритті теоретичних і методичних аспектів організації бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування в закладах вищої освіти. Матеріал роботи викладений послідовно, логічно та з урахуванням сучасних вимог законодавства. Поставлені в роботі мета й завдання реалізовані через відповідні висновки та пропозиції, які мають практичне значення.

Практична цінність отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані рекомендації можуть бути використані у фінансово-господарській діяльності закладів вищої освіти, зокрема впроваджені в організацію обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування з метою підвищення прозорості й ефективності їх використання.

Загальний висновок і оцінка кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота Соловко Анни Володимирівни на тему «Організація обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти» відповідає вимогам, що ставляться до дипломних робіт бакалаврського рівня. Проведене дослідження є завершеним, має науково-практичний характер і може бути представлено до захисту з високою оцінкою. Її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент
кандидат економічних наук
доцент кафедри фінансів
економіки Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника _____ Кропельницька
С.О.

“23” травня 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ КОШТІВ ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	6
1.1. Сутність та значення коштів цільового фінансування як об'єкта обліку та аудиту	6
1.2. Класифікація коштів цільового фінансування закладів вищої освіти.....	13
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування	19
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ КОШТІВ ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ	26
2.1. Документування операцій з обліку коштів цільового фінансування	26
2.2. Синтетичний та аналітичний облік коштів цільового фінансування	33
2.3 Напрями удосконалення обліку коштів цільового фінансування закладів вищої освіти	40
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ КОШТІВ ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	47
3.1. Організація та методика проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти	47
3.2. Проблеми та напрямки удосконалення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування	56
3.3. Міжнародний досвід проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування	62
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ.....	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах сучасної економіки фінансове забезпечення закладів вищої освіти є ключовим чинником їх ефективного функціонування та розвитку. Цільове фінансування відіграє важливу роль у виконанні стратегічних завдань освітніх установ, таких як підготовка висококваліфікованих спеціалістів, розвиток наукової діяльності та модернізація інфраструктури. У цьому контексті правильна організація обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування є необхідною умовою забезпечення раціонального використання ресурсів, прозорості та підзвітності.

Ефективне управління фінансовими ресурсами вимагає чіткого обліку всіх операцій та систематичного контролю за їх виконанням. Внутрішній аудит у цьому контексті виступає важливим механізмом моніторингу фінансової дисципліни, дозволяючи виявляти ризики, попереджати порушення та забезпечувати ефективне використання коштів. Удосконалення системи обліку та внутрішнього аудиту сприяє зменшенню фінансових витрат і створює умови для довгострокового розвитку освітніх установ.

Таким чином, дослідження, спрямоване на організацію обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування, є важливим для підвищення фінансової стабільності та конкурентоспроможності закладів вищої освіти. Воно також забезпечує виконання їх стратегічних цілей і сприяє зміцненню довіри з боку суспільства та державних органів.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є діяльність відділу внутрішнього аудиту Прикарпатського національного університету, розташованого в місті Івано-Франківськ. Предметом дослідження виступає система організації та методика обліку і внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування, які використовуються в діяльності зазначеного університету.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження та узагальнення особливостей організації і методики обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування в закладах вищої освіти. Досягнення цієї мети

можливе завдяки комплексному теоретичному аналізу та практичному підходу до вирішення актуальних питань.

Для досягнення визначеної мети були поставлені наступні завдання:

- визначити сутність коштів цільового фінансування та їх значення для функціонування закладів вищої освіти;
- розглянути класифікацію коштів цільового фінансування з метою їх обліку та аудиту;
- дослідити нормативно-правове регулювання організації обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування;
- описати особливості документування операцій з обліку коштів цільового фінансування;
- проаналізувати синтетичний та аналітичний облік коштів цільового фінансування в закладах вищої освіти;
- узагальнити напрями удосконалення обліку коштів цільового фінансування;
- дослідити організацію та методику проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування;
- виявити проблеми та розробити рекомендації щодо вдосконалення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування;
- проаналізувати міжнародний досвід організації внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування.

Апробація результатів. Результати кваліфікованого дослідження апробовано на III Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків» (м. Кам'янець-Подільський, 04 квітня 2025 року).

Стан наукової розробки. Методологічною основою даного дослідження стали праці вітчизняних та зарубіжних науковців, які розглядають питання організації обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування в закладах вищої освіти, а також нормативно-правові акти, що регулюють ці аспекти.

Серед вітчизняних учених, які досліджували зазначену проблему, можна виділити О.Г. Пономаренко Н.А. Канцедал, Л.А. Суліменко, В.А. Шепелюк, І.Б. Садовська, К.Є. Нагірська, А.В. Озеран Р.С. Коршикова та інших. До кола зарубіжних дослідників, які внесли значний вклад у вивчення обліку та аудиту цільового фінансування, належать Д. В. Кемпбелл, В. Ш. Менгер, Р. Хенсен, М. В. Стюарт та інші.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано ряд загальнонаукових та спеціальних методів. Зокрема, діалектичний метод пізнання для вивчення явищ у їх розвитку; методи індукції та дедукції для формулювання висновків; системний аналіз для комплексного розгляду обліку та аудиту; методи причинно-наслідкового зв'язку для аналізу факторів ефективності використання коштів; а також методи оцінки, порівняння та статико-економічний метод для аналізу фінансових показників.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дослідження обліку та аудиту коштів цільового фінансування мають практичне застосування та можуть бути ефективно використані в закладах вищої освіти для вдосконалення процесів управління фінансами, підвищення прозорості витрат та забезпечення ефективного використання цільових коштів, що сприятиме покращенню фінансової звітності та стабільному розвитку навчальних установ.

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Роботу викладено на 77 сторінок. Список використаних джерел містить 35 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ КОШТІВ ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Сутність та значення коштів цільового фінансування як об'єкта обліку та аудиту

Кошти цільового фінансування є одним із ключових джерел ресурсів для забезпечення діяльності закладів вищої освіти, оскільки вони спрямовуються на досягнення визначених цілей, таких як фінансування освітніх програм, наукових досліджень, соціальних проектів тощо. Раціональне використання цих коштів є важливим завданням, адже їх ефективне управління дозволяє не лише виконувати поставлені завдання, але й сприяє розвитку закладів освіти.

Сутність коштів цільового фінансування полягає в їхньому цільовому характері, що означає обов'язковість використання виключно за визначеним призначенням, що передбачено відповідними договорами, програмами чи іншими нормативними документами. Це накладає високі вимоги до організації обліку таких коштів, адже відсутність належного контролю може призвести до неефективного чи нецільового використання ресурсів. Аналіз і оцінка цільового фінансування дозволяють забезпечити його раціональне розподілення та використання, а також сприяти підвищенню ефективності управління в цілому.

Кошти цільового фінансування є важливим фактором для підтримання стабільності фінансування освітніх установ, реалізації їх стратегічних завдань та адаптації до змін у зовнішньому середовищі. У міжнародній практиці управління такими коштами також приділяється значна увага, що сприяє розвитку єдиних підходів до обліку й аудиту.

В Україні відсутній окремий Національний стандарт бухгалтерського обліку, який би регулював облік цих надходжень. Нормативна база не містить чіткого та однозначного визначення терміну «кошти цільового фінансування». У

чинному законодавстві наявні лише окремі згадки та опис принципів обліку і використання таких коштів, які регламентуються положеннями, що стосуються бухгалтерського обліку, фінансової звітності та бюджетного процесу. Це підкреслює необхідність звернення до наукових джерел та спеціалізованих досліджень для формулювання його змісту.

У НП(С)БО 15 «Дохід» зазначено, що «цільове фінансування не визнається доходом доти, поки не існує підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування» [1].

Згідно Наказу «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України» дане визначення трактується наступним чином - «цільове фінансування включає кошти, отримані від держави або інших джерел для виконання конкретних заходів чи проектів» [2].

У НП(С)БО в державному секторі 124 «Доходи» є наступне пояснення: «фінансування, що здійснюється у межах бюджетних асигнувань, затверджених кошторисом, на виконання визначених державою або місцевою владою завдань, і яке контролюється на всіх етапах — від планування до використання» [3].

Наступна згадка цього поняття зустрічається у Бюджетному кодексі України: «бюджетні кошти, надані з метою виконання певних програм, заходів чи проектів, мають використовуватися виключно за цільовим призначенням» [4].

Для більш детального розкриття сутності поняття «цільове фінансування» доцільно звернути увагу на подібний термін, такий як поняття «грант», яке частково трактується у Податковому кодексі України та МСБО 20. Це поняття є близьким за змістом до цільового фінансування, оскільки передбачає надання коштів із визначеною метою та умовами використання. Проте грант є лише однією з форм цільового фінансування, тоді як останнє охоплює ширший спектр механізмів і джерел фінансової підтримки.

Податковий кодекс України розкриває наступним чином суть даного поняття: «бюджетний грант - цільова допомога у вигляді коштів або майна, що

надаються на безоплатній і безповоротній основі за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги для реалізації проекту або програми у сферах культури, туризму та у секторі креативних індустрій, спорту та інших гуманітарних сферах у порядку, встановленому законом» [5].

Ще дане визначення висвітлюється у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу», де грант виступає як: «це допомога держави у формі передачі ресурсів суб'єктові господарювання в обмін на минуле або майбутнє дотримання певних умов, які пов'язані з операційною діяльністю суб'єкта господарювання» [6].

Оскільки в нормативно-правових актах України не міститься конкретного визначення поняття «цільове фінансування», значення цього терміну необхідно шукати в наукових дослідженнях та публікаціях. Розпочнемо дослідження терміну з аналізу визначень, запропонованих вітчизняними науковцями.

Досить чітко підійшла до визначення цього поняття Шара Є.Ю., яка зазначила, що «цільове фінансування – це надання грошових коштів або майна з зазначеними цілями або встановленими умовами їх витрачання; або цільове фінансування - це грошові кошти, отримані неприбутковими організаціями на фінансування конкретних програм» [7, с. 22].

Так, Пономаренко О.Г. і Канцедаль Н.А. розкрили сутність даного терміну наступним чином: «цільове фінансування — це надходження коштів до бюджетної установи з державного або місцевого бюджету, які призначені для реалізації конкретних програм, заходів або проектів та мають чітке функціональне призначення» [8]

Суліменко Л.А. та Зима Ю.П. стверджували, що «цільове фінансування – це грошові кошти, що передані підприємству на умовах безоплатності, цільового використання, безповоротності та є окремим особливим видом доходу» [9].

Садовська І.Б. та Нагірська К.Є. також дотримувались твердження, що «цільове фінансування – це вид фінансування, який передбачає спрямування фінансових ресурсів чи інших активів на конкретні цілі чи проекти» [10].

У своїй науковій праці Шепелюк В.А. наводить наступне визначення: «цільове фінансування – це грошові кошти, отримані неприбутковими організаціями на фінансування конкретних програм» [11, с. 144].

На думку Озеран А.В. та Коршикової Р.С. «цільове фінансування – цільова допомога у вигляді коштів чи інших ресурсів, що надається суб'єкту господарювання на безоплатній і безповоротній основі за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги для реалізації проєкту чи програм, які пов'язані з його операційною діяльністю, на умовах, визначених надавачами гранту, а також коштів, вивільнених від оподаткування через надання пільг із податку на прибуток. Цільові надходження – благодійна (гуманітарна) допомога, а також інші надходження, крім державних грантів, що надаються суб'єкту господарювання на безоплатній і безповоротній основі» [12, с. 71-72].

Для глибшого розуміння сутності даного поняття доцільно звернутися до досвіду зарубіжних науковців. У міжнародній науковій літературі це поняття досліджується в контексті державної допомоги, грантового фінансування та інших форм цільового розподілу коштів. Аналіз їхніх підходів дозволить порівняти вітчизняне трактування з міжнародними стандартами та виявити можливі відмінності або спільні риси.

Іноземні науковці Хорнгрен Ч., Датар С., Раян М. у своїй книзі запропонували наступне визначення: «цільове фінансування — це фінансова підтримка, виділена організації для виконання конкретних завдань із забезпеченням підзвітності у її використанні» [13].

Макконел К., Кемпбелл Р., Стенлі Л. Брю, Шон М. Флінн зазначали, що «механізми цільового фінансування забезпечують ефективний розподіл ресурсів на пріоритетні урядові та інституційні проєкти» [14].

Основні концепції та підходи до трактування сутності цільових коштів, згідно з різними джерелами, представлені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Основні підходи до визначення сутності цільового фінансування за різними джерелами

Джерело	Визначення
НП(С)БО 15 «Дохід» [1]	Цільове фінансування не визнається доходом доти, поки не існує підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування
Наказу «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України» [2]	Цільове фінансування включає кошти, отримані від держави або інших джерел для виконання конкретних заходів чи проектів
Бюджетному кодексі України [4]	Бюджетні кошти, надані з метою виконання певних програм, заходів чи проектів, мають використовуватися виключно за цільовим призначенням
НП(С)БО 124 «Доходи» [3]	Фінансування, що здійснюється у межах бюджетних асигнувань, затверджених кошторисом, на виконання визначених державою або місцевою владою завдань, і яке контролюється на всіх етапах — від планування до використання
Шара Є.Ю. [6]	Цільове фінансування – це надання грошових коштів або майна з зазначеними цілями або встановленими умовами їх витрачання; або цільове фінансування - це грошові кошти, отримані неприбутковими організаціями на фінансування конкретних програм
Озеран А.В., Коршикової Р.С. [12]	Цільове фінансування – цільова допомога у вигляді коштів чи інших ресурсів, що надається на безоплатній і безповоротній основі за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, міжнародної технічної допомоги для реалізації проекту чи програм, які пов'язані з його операційною діяльністю, на умовах, визначених надавачами гранту, а також коштів, вивільнених від оподаткування через надання пільг із податку на прибуток. Цільові надходження – благодійна (гуманітарна) допомога, а також інші надходження, крім державних грантів, що надаються суб'єкту господарювання на безоплатній і безповоротній основі

Продовження табл. 1.1

Суліменко Л.А., Зима Ю.П.	Цільове фінансування – це грошові кошти, що передані підприємству на умовах безоплатності, цільового використання, безповоротності та є окремим особливим видом доходу».
Пономаренко О.Г., Канцедаль Н.А.	Цільове фінансування — це надходження коштів до бюджетної установи з державного або місцевого бюджету, які призначені для реалізації конкретних програм, заходів або проектів та мають чітке функціональне призначення.
Хорнгрен Ч., Даттар С., Раян М.	Цільове фінансування — це фінансова підтримка, виділена організації для виконання конкретних завдань із забезпеченням підзвітності у її використанні

Незважаючи на різноманітність підходів, всі вони мають спільну характеристику: розглядають фінансування як ресурс, який надається у визначеній грошовій формі з визначеною метою.

Аналізуючи різні підходи до трактування цільового фінансування, можна сформулювати таке визначення: цільове фінансування — це фінансові ресурси, які надаються закладам вищої освіти для реалізації конкретних завдань та досягнення визначених цілей, зокрема в освітній, науковій або соціальній сферах. Таке фінансування спрямоване на підтримку стратегічних напрямів діяльності закладу та повинно забезпечувати ефективне використання коштів для досягнення поставлених результатів.

Сутність поняття "цільове фінансування" можна трактувати як вид фінансування, при якому кошти виділяються на основі конкретних умов або проектів, визначених фінансуючою стороною, з метою досягнення конкретних результатів. Важливим аспектом є те, що таке фінансування часто супроводжується встановленням чітких вимог щодо використання коштів, а також їх контролю за результатами. Це дає можливість здійснювати постійний моніторинг ефективності витрат і контролювати досягнення поставлених цілей. Водночас, чітка регламентація умов використання коштів знижує ризики нецільового використання фінансів, що є важливим фактором у забезпеченні фінансової стабільності та розвитку закладів вищої освіти.

Цільове фінансування дозволяє стимулювати інновації та вдосконалення освітніх процесів. Наприклад, кошти можуть бути спрямовані на розробку нових освітніх програм, модернізацію навчальних лабораторій або інвестиції в інфраструктуру для проведення наукових досліджень. Завдяки такому підходу заклади вищої освіти отримують можливість впроваджувати новітні технології, вдосконалювати свої методики навчання, а також підтримувати розвиток наукових досліджень.

Цільове фінансування також є важливим інструментом для підтримки соціальної відповідальності вищих навчальних закладів. Воно може бути спрямоване на реалізацію програм, які забезпечують доступ до освіти для соціально незахищених груп населення або на підтримку стипендійних програм. Таке фінансування дозволяє сприяти інтеграції різних соціальних груп в освітній процес, забезпечуючи рівний доступ до якісної освіти незалежно від соціального статусу студентів.

У свою чергу, цільове фінансування має важливе значення для інтеграції закладів вищої освіти в міжнародний освітній простір. Напрями фінансування, що сприяють розвитку міжнародних зв'язків, участі у програмах обміну, наукових проєктах або підтримці міжнародних досліджень, допомагають університетам підвищувати свою конкурентоспроможність на світовій арені. Це дозволяє університетам не лише брати участь у міжнародних освітніх ініціативах, а й активно впливати на розвиток глобальних наукових та освітніх процесів.

Таким чином, цільове фінансування є важливим економічним інструментом для забезпечення стабільного та ефективного розвитку закладів вищої освіти. Воно дає можливість не лише вирішувати поточні проблеми, а й реалізовувати стратегічні ініціативи, що мають значний вплив на майбутнє цих закладів.

1.2. Класифікація коштів цільового фінансування закладів вищої освіти

У сучасних умовах функціонування закладів вищої освіти важливим фактором їх сталого розвитку є ефективне використання фінансових ресурсів. Цільове фінансування спрямовується на досягнення конкретних завдань, таких як модернізації матеріально-технічної бази, підтримка наукових досліджень, удосконалення навчальних програм та розвиток міжнародного співробітництва. Для забезпечення прозорості та результативності використання коштів необхідна їхня чітка класифікація за джерелами походження, напрямками використання та термінами освоєння. Виділяють бюджетне та позабюджетне фінансування, грантову підтримку, спонсорські внески, а також кошти від комерційної діяльності університетів. Раціональний розподіл цих ресурсів дозволяє закладам освіти ефективно реалізовувати свої стратегічні цілі та забезпечувати високий рівень підготовки фахівців.

Класифікація цільового фінансування закладів вищої освіти передбачає розподіл фінансових ресурсів на категорії за певними спільними ознаками та закономірними зв'язками між ними. Чим більше критеріїв класифікації застосовується, тим глибше розуміння структури та призначення фінансування досягається.

Згідно з дослідженням Н.А. Дехтяр та В.О. Янченка, основними джерелами фінансування закладів вищої освіти є державний бюджет, місцеві бюджети, кошти юридичних та фізичних осіб, а також доходи від власної діяльності закладів [15, с. 668]. Цільове фінансування може здійснюватися у формі базового та програмно-цільового фінансування, що дає змогу спрямовувати кошти на стратегічно важливі напрями розвитку. Важливим аспектом є грантове фінансування та міжнародні проекти, які сприяють інтеграції університетів у світовий освітній та науковий простір. Крім того, активне залучення приватного капіталу та державно-приватного партнерства відкриває додаткові можливості

для модернізації матеріально-технічної бази та впровадження інноваційних освітніх програм.

На рис. 1 наведено основні джерела надходження коштів бюджетних установ та напрямки їх використання.

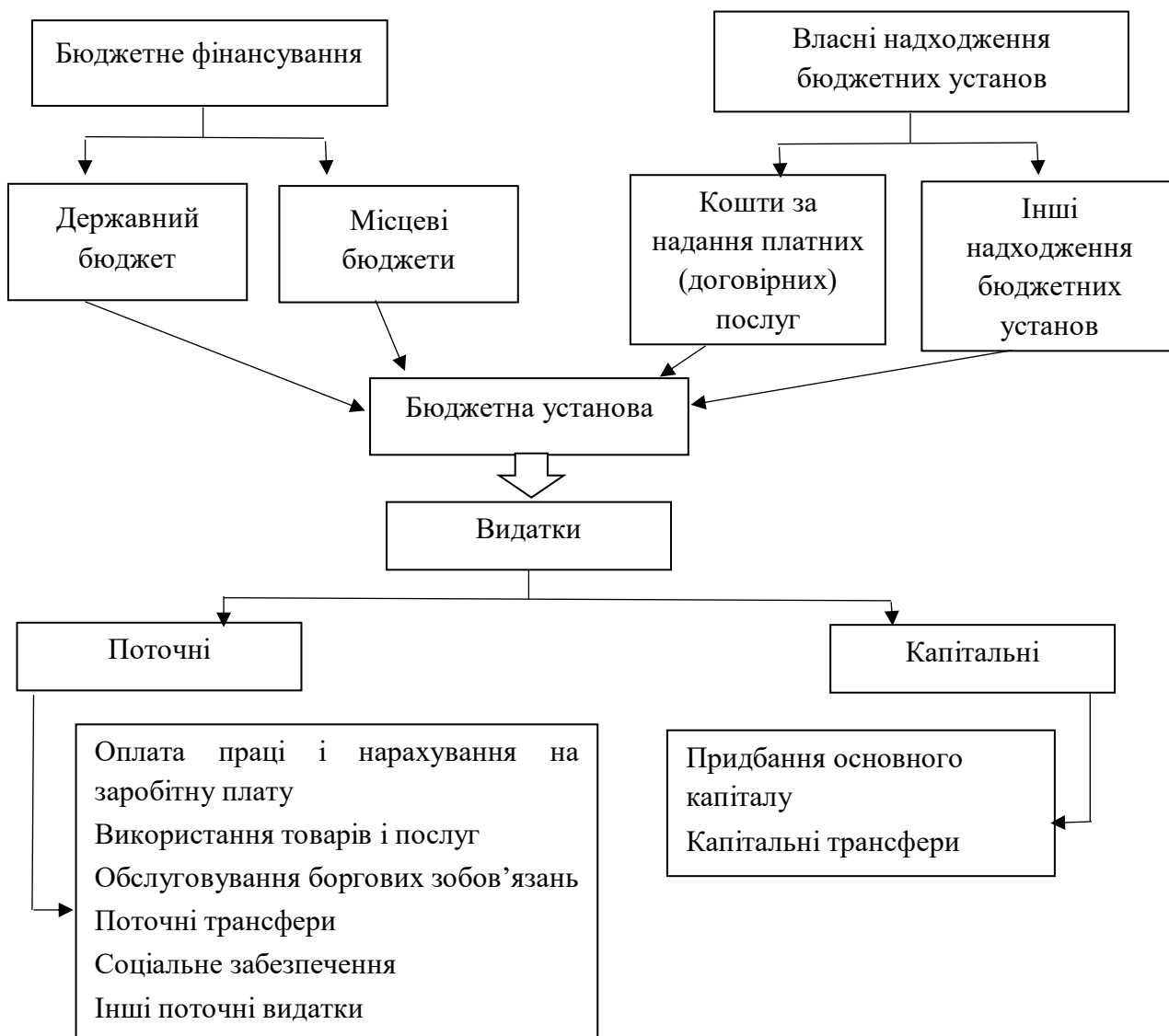

Рис. 1.1. Джерела формування і напрями використання коштів бюджетних установ [16, с. 743]

Цільові надходження можна класифікувати за джерелами походження на кілька основних категорій. По-перше, це бюджетні надходження, які включають фінансування з державного та місцевих бюджетів. По-друге, власні доходи установ, що формуються за рахунок надання платних послуг, реалізації продукції чи інших видів господарської діяльності. По-третє, кошти від

юридичних та фізичних осіб, зокрема благодійні внески, гранти, спонсорська допомога. Окремо виділяють міжнародне фінансування, яке може надходити у вигляді грантів, програм технічної допомоги або інвестиційних проєктів.

Спершу детальніше розглянемо особливості бюджетного фінансування. Бюджетне фінансування – це надання грошового забезпечення підприємствам на видатки, пов'язані із здійсненням державних замовлень, виконання державних програм, утриманням державних і комунальних установ і організацій. До форм бюджетного фінансування належать кошторисне фінансування, фінансування державних інвестиційних проєктів, міжбюджетні трансферти [17, с. 105].

Кошторисне фінансування є основною формою бюджетного забезпечення діяльності установ, що фінансуються за рахунок державного та місцевих бюджетів. Воно здійснюється на підставі кошторису – планового фінансового документа, який визначає обсяги доходів і видатків установи на бюджетний період. Цей метод забезпечує відповідність між надходженнями та витратами, а також встановлює жорсткий фінансовий контроль за використанням коштів. Водночас кошторисне фінансування має і недоліки, зокрема обмежені стимули для підвищення ефективності господарювання, оскільки фінансування спрямовується на утримання установи, а не на досягнення конкретних результатів її діяльності.

Фінансування державних інвестиційних проєктів реалізується шляхом державного інвестування в об'єкти державної власності з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії. Державні капітальні вкладення – це капітальні видатки державного бюджету (надання кредитів з державного бюджету), що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення базових засобів державної власності, очікуваний термін корисної експлуатації яких перевищує один рік [17, с. 107].

Бюджетне фінансування здійснюється з єдиного казначейського рахунку, сутність якого полягає у перерахуванні коштів бюджетів на рахунки головних розпорядників бюджетних коштів. Це єдиний метод бюджетного фінансування

[17, с. 109]. Розпорядники бюджетних коштів – це органи державної влади, місцевого самоврядування або установи, які відповідають за планування, розподіл і використання бюджетних ресурсів відповідно до затверджених програм та нормативно-правових актів. Вони здійснюють контроль за цільовим та ефективним витрачанням коштів, забезпечуючи фінансування державних і місцевих потреб у межах визначених бюджетних асигнувань.

Що стосується міжбюджетних трансферів, то вони є важливим механізмом фінансового забезпечення закладів вищої освіти, оскільки вони сприяють перерозподілу бюджетних ресурсів між різними рівнями влади з метою покриття потреб у фінансуванні освітніх програм, модернізації інфраструктури та забезпечення доступності вищої освіти.

Бюджетні установи можуть забезпечувати своє фінансування за рахунок власних доходів. До джерел фінансування бюджетних установ належать надходження, що можуть включати кошти юридичних та фізичних осіб, громадських організацій і фондів; додаткові асигнування на специфічні програми та заходи (кредитування навчання, програми підтримки найкращих студентів); плата за додаткові освітні послуги, що надаються закладами освіти; кошти від здійснення науково-дослідних робіт, виконані на замовлення підприємств, організацій та громадян; кошти за надання послуг із підготовки до вступу у ЗВО, видавництво та реалізація навчальної літератури; доходи від виробництва та реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, надання в оренду приміщень, обладнання; спонсорські, добровільні внески; доходи від розміщення тимчасового вільних коштів на депозитах тощо [15, с. 668].

Цільові кошти бюджетних установ класифікують за напрямками використання, що дозволяє чітко визначити їх призначення. Зокрема, кошти можуть бути спрямовані на покриття поточних витрат, таких як заробітна плата працівників, закупівля матеріалів і послуг, а також на реалізацію конкретних програм і проектів, зокрема науково-дослідних робіт чи освітніх ініціатив. Крім того, частина коштів використовується для підтримки інфраструктури, зокрема на ремонт, модернізацію приміщень і закупівлю нового обладнання.

Цільові кошти бюджетних установ також класифікують за термінами освоєння, що дозволяє більш ефективно управляти фінансовими ресурсами. Кошти можуть бути розподілені на короткострокові витрати, що повинні бути використані протягом одного бюджетного періоду, та на довгострокові витрати, що передбачають їх використання протягом кількох років. Класифікація за термінами освоєння дає змогу більш чітко планувати бюджетні асигнування, знижувати ризики їх нецільового використання та забезпечувати своєчасне виконання запланованих заходів і програм. Цей підхід дозволяє бюджетним установам здійснювати фінансове планування з урахуванням як поточних, так і майбутніх потреб.

Також існують інші класифікаційні ознаки цільових фінансувань та надходжень, які дають змогу детальніше розподіляти кошти за різними критеріями. Вони дозволяють точніше визначити призначення кожного виду надходжень та сприяють ефективному управлінню фінансовими ресурсами. Всі ці класифікаційні ознаки подано в таблиці 1.2, що містить детальний розподіл за відповідними критеріями.

Таблиця 1.2

Класифікація цільових надходжень за різними ознаками

Ознаки класифікації	Види надходжень
За формою власності	- державні (кошти державного бюджету) - комунальні (кошти місцевих бюджетів)
За статусом підпорядкування бюджетної установи	- фінансові ресурси бюджетної установи, яка має статус органу державної влади - органу місцевого самоврядування - фінансові ресурси бюджетної установи, що фінансується за кошти міністерств, відомств, служб чи фондів [18]
За періодичністю надходження	- постійні (бюджетні асигнування, платні послуги) - змінні (кошти, отримані внаслідок продажу чи здавання в оренду державного чи комунального майна, благодійні внески та гранти) [18]
За характером діяльності бюджетної установи	- кошти від надання послуг згідно з їхніми функціональними повноваженнями - кошти від надання інших платних послуг - кошти від надання інших послуг

Продовження табл. 1.2

За джерелами формування	- кошти централізованих фондів (з бюджетів різних рівнів чи державних цільових фондів) - кошти децентралізованих фондів суб'єктів господарювання - доходи фізичних осіб
За кругообігом	- початкові (кошти власників, засновників) - прирощені (кошти, отримані внаслідок діяльності бюджетної установи)
За змістом надання платних послуг	- платні послуги, що забезпечують отримання певного освітньо-кваліфікаційного рівня (бакалавр, магістр) - платні послуги за отримання освітніх послуг у різних формах навчання (стаціонарна, вечірня, заочна, дистанційна) - платні послуги з надання можливості спортивних і культурних заходів - платні послуги, пов'язані з господарською діяльністю вищих навчальних закладів - платні послуги за підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації фахівців і підготовку абітурієнтів до вступу у вищі навчальні заклади [18]
За напрямками отримання коштів	- у сфері освітньої діяльності - у сфері наукової та науковотехнічної діяльності - у сфері міжнародного співробітництва - у сфері охорони здоров'я, відпочинку, дозвілля, оздоровлення, туризму, фізичної культури та спорту - у сфері житлово-комунальних послуг - інші послуги [18]
За способом залучення ресурсів	- внутрішні (кошти державного та місцевого бюджетів, кошти засновників, плата за навчання й інші власні ресурси) - зовнішні (здійснення наукової діяльності в частині виконання госпрозрахункових, договірних тем, благодійні внески, спонсорська допомога, гранти) [18]

Згідно з П(С)БО 15 «Дохід» та Інструкції № 291 цільове фінансування класифікують на:

- кошти, вивільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг із податку на прибуток;
- цільове фінансування капітальних інвестицій;
- цільове фінансування для компенсації витрат (збитків), понесених підприємством;
- фінансування для надання підтримки підприємству без установлення умов його витрачання на здійснення в майбутньому певних заходів [7].

Отже, класифікація цільових фінансувань є ключовим елементом у процесі фінансового управління бюджетними установами. Вона дозволяє впорядкувати та розподілити надходження, які спрямовуються на фінансування конкретних програм і проектів. Такий підхід необхідний для забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів, оскільки чітке класифікування коштів допомагає досягати визначених цілей і підтримувати стабільну роботу установи. Фахівці з управління бюджетами активно займаються оптимізацією цього процесу, оскільки правильне спрямування фінансування дає можливість ефективно виконувати завдання та поліпшувати фінансові результати організації.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку та внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування

Система цільового фінансування закладів вищої освіти не може ефективно функціонувати без нормативно-правового забезпечення, яке перебуває в процесі постійних змін під впливом економічних, політичних та соціальних факторів.

Зміни у законодавстві, що регулює фінансування освіти, а також у вимогах до фінансової звітності вимагають від закладів вищої освіти регулярного оновлення фінансових процедур. Недотримання нормативно-правових вимог може призвести до обмеження фінансування, штрафних санкцій та інших негативних наслідків, що впливають на стабільність та розвиток навчальних закладів.

У сучасних умовах глобалізації та інтеграції освітніх систем зростає значення відповідності національних стандартів фінансового обліку міжнародним нормам. Узгодженість із міжнародними стандартами фінансової звітності сприяє залученню грантових коштів, міжнародних інвестицій та сприяє розширенню наукової співпраці.

Нормативно-правове забезпечення цільового фінансування охоплює систему законодавчих та підзаконних актів, які визначають механізми розподілу, використання та обліку фінансових ресурсів. До таких документів належать правові акти, ухвалені державними органами, а також внутрішні положення та фінансові регламенти, що застосовуються безпосередньо у закладах вищої освіти.

Порядок обліку коштів цільового фінансування регулюється низкою нормативно-правових актів, які забезпечують:

- дотримання закладами вищої освіти загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- повноту та достовірність інформації про надходження і використання фінансових ресурсів, що необхідна для внутрішнього контролю та зовнішньої звітності перед державними органами і партнерами.

Єдність та узгодженість нормативно-правових актів, що регламентують облік цільового фінансування, відіграють ключову роль у забезпеченні прозорого та раціонального використання фінансових ресурсів. Невідповідність або суперечності між різними нормативними документами можуть стати причиною неточностей у фінансовій звітності, що ускладнює процес перевірки та контролю з боку державних органів.

В Україні система регулювання бухгалтерського обліку поділяється на чотири рівні, кожен з яких визначає правові та методологічні засади ведення обліку. На першому, найвищому рівні, регулювання здійснюється через законодавчі акти, зокрема закони України, постанови Кабінету Міністрів та укази Президента. Другий рівень охоплює нормативні документи Міністерства

фінансів, Державної казначейської служби та Національного банку України, які деталізують вимоги до облікових процедур.

Третій рівень представлений методичними рекомендаціями, нормативними актами та інструкціями, які встановлюють правила ведення бухгалтерського обліку на практиці. Останній, четвертий рівень, включає внутрішні регламенти та документи, що визначають облікову політику конкретного підприємства або установи відповідно до загальноприйнятих стандартів.

Для кращого розуміння структури нормативно-правового регулювання обліку цільового фінансування представлено відповідний рисунок 1.2.

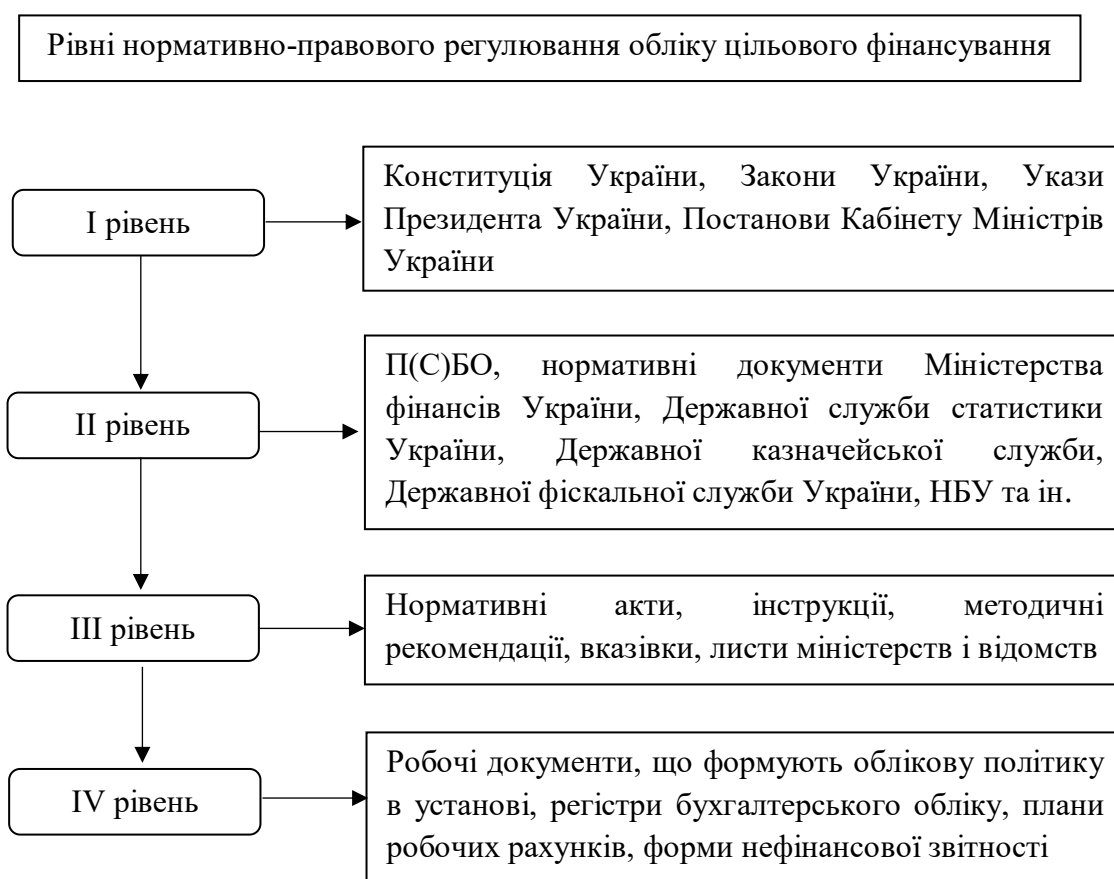

Рис. 1.2. Рівні нормативно-правового регулювання обліку коштів цільового фінансування [19]

Основним документом у цій сфері є Бюджетний кодекс України, який регулює загальні принципи бюджетного процесу в Україні. Згідно з цим

документом, кошти на фінансування виділяються з державного бюджету через спеціальні фонди. Кодекс також визначає механізми контролю за використанням коштів, що дозволяє забезпечити ефективність і прозорість у їх розподілі та витрачаннях.

Закон України «Про Державний бюджет України» є щорічним ключовим нормативним актом, що визначає обсяги доходів і видатків державного бюджету, а також напрями фінансування на відповідний рік. Важливим аспектом цього закону є деталізація бюджетних призначень і міжбюджетних трансфертів, що забезпечує можливість ефективного планування, цільового використання бюджетних коштів та контролю за їх витрачанням.

Крім того, регулювання бухгалтерського обліку здійснюється через НП(С)БО 124 "Цільове фінансування", що є основою для організації обліку коштів, отриманих для конкретних цілей. Цей стандарт визначає, як саме мають бути обліковані цільові кошти в обліку, а також встановлює вимоги до оформлення документів, що підтверджують використання цих коштів. Відповідно до ПСБО 124, кошти, отримані для цільового фінансування, мають бути відокремлені від інших джерел фінансування та відображатися окремо в бухгалтерських документах [19].

НПСБО 15 "Доходи" визначає принципи визнання доходів, які отримують установи від державного фінансування, грантів, субвенцій та інших цільових надходжень. Одним із ключових аспектів є принцип визнання доходу в момент надходження коштів або на момент виконання умов, визначених у договорі чи наданому фінансуванні. У контексті цільового фінансування це означає, що заклади вищої освіти повинні своєчасно визнавати доходи від державних субвенцій або грантів у бухгалтерському обліку, відображаючи їх відповідно до встановлених умов використання.

МСБО 20 "Облік державних грантів і субсидій" регулює питання обліку державних грантів і субсидій на міжнародному рівні, однак його положення мають велике значення і для вітчизняних закладів вищої освіти. Цей стандарт визначає принципи обліку отриманих державних грантів, які можуть бути

використані на певні цілі. Стандарт вказує на необхідність відображення грантів у фінансовій звітності, зокрема у балансі та звіті про фінансові результати, що дозволяє забезпечити прозорість використання державних коштів.

Інструкція до Плану рахунків бухгалтерського обліку у бюджетному секторі містить загальні правила щодо ведення бухгалтерського обліку. У частині обліку цільового фінансування Інструкція визначає, як саме повинні реєструватися надходження коштів для конкретних цілей. Вона містить деталізовану систему рахунків, на яких обліковуються кошти на реалізацію певних програм, грантів чи субвенцій. Зокрема, вона визначає рахунки для обліку цільових надходжень, а також правила обліку витрат, пов'язаних із використанням таких коштів.

Основним документом нормативно-правового регулювання обліку цільового фінансування IV рівня є наказ про облікову політику, який визначає єдині принципи та методи ведення обліку в контексті використання цільових коштів. Цей наказ є важливим інструментом для стандартизації підходів до обліку в межах вищого навчального закладу, що дозволяє забезпечити послідовність і точність у відображенні витрат та надходжень, а також гарантує відповідність вимогам чинного законодавства. Наказ про облікову політику сприяє належному внутрішньому контролю, покращує управління фінансовими ресурсами і забезпечує прозорість у використанні коштів, наданих на реалізацію цільових програм.

Крім того, важливим аспектом є нормативно-правове регулювання контролю за використанням цільового фінансування в закладах вищої освіти. Одним із основних документів, що визначають порядок перевірки ефективності витрачання цільових коштів, є Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторської діяльності". Він регламентує процедури та вимоги до проведення аудиту фінансової звітності, зокрема щодо перевірки правильності обліку та використання коштів, що надходять на цільове фінансування. Також важливу роль у контролі за витратами відіграють нормативи та стандарти аудиту, зокрема Міжнародні стандарти аудиту, які визначають порядок перевірки відповідності

облікових процедур та використання цільових коштів вимогам законодавства і стандартів.

Основні документи, які регулюють бухгалтерський облік витрат, можна охарактеризувати наступним чином у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

**Основні нормативно-правові документи, що регулюють облік коштів
цільового фінансування**

Назва документа	Характеристика застосування
Бюджетний кодекс України	Регулює процес формування, виконання та контролю державного бюджету, визначаючи механізм розподілу бюджетних коштів між різними секторами, з метою ефективного використання державних ресурсів
Податковий кодекс України	Регулює порядок обчислення та сплати податків на доходи і витрати, встановлюючи правові норми для забезпечення належного оподаткування підприємств і установ
Закон України «Про Державний бюджет України»	Щорічний нормативно-правовий акт, який визначає обсяги доходів і видатків державного бюджету, напрями фінансування, міжбюджетні трансферти та основні макроекономічні показники на відповідний бюджетний рік.
Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність"	Регулює правові засади проведення аудиту, встановлює вимоги до аудиторських послуг, визначає права та обов'язки аудиторів, а також забезпечує якість і незалежність аудиторських перевірок
НП(С)БО 124 "Доходи"	Встановлює правила визнання, оцінки та відображення доходів, що надходять до державного сектору, зокрема в установах, що фінансуються за рахунок державних коштів
М(С)БО 1 «Подання фінансової Звітності»	Визначає основи складання фінансової звітності загального призначення з метою забезпечення її порівнянності з фінансовими звітами суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також з фінансовою звітністю інших підприємств
М(С)БО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу»	Описує порядок обліку та відображення в фінансовій звітності державних грантів, субсидій і інших форм державної допомоги
НП(С)БО 15 "Доходи"	Регулює облік доходів, визначаючи правила визнання та відображення доходів у фінансових звітах
Інструкція до плану рахунків бухгалтерського обліку	Регламентує порядок використання рахунків для обліку фінансових операцій, забезпечуючи єдину методологію обліку

Продовження табл. 1.3

Накази Міністерства фінансів України	Регулюють організацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності для державних та приватних установ, встановлюючи правила для ведення обліку та звітності.
Методичні рекомендації та інструкції	Містять настанови та практичні поради для правильного ведення обліку, організації документообігу, складання фінансової звітності, що забезпечує відповідність вимогам законодавства та стандартам обліку
Наказ про облікову політику	Визначає внутрішні правила та процедури обліку виробничих витрат, які повинні дотримуватися

Нормативно-правове регулювання цільового фінансування є ключовим елементом забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами закладів вищої освіти. Чітко визначені законодавчі норми дозволяють забезпечити прозорість розподілу коштів, що сприяє оптимальному використанню фінансових ресурсів та мінімізує ризики нецільового витрачання. Окрім того, відповідність національних стандартів міжнародним нормам сприяє залученню грантових коштів і підвищенню конкурентоспроможності закладів освіти на світовому рівні.

Дотримання нормативно-правових актів сприяє фінансовій стабільності та підзвітності закладів вищої освіти, що є важливим фактором їхнього розвитку. Запровадження сучасних інструментів контролю та моніторингу за використанням цільових коштів дозволяє ефективніше управляти бюджетними ресурсами та запобігати можливим фінансовим порушенням. Таким чином, вдосконалення нормативної бази є необхідною умовою для підвищення якості освітніх послуг та зміцнення фінансової незалежності вищих навчальних закладів.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ КОШТІВ ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ

2.1. Документування операцій з обліку коштів цільового фінансування

У процесі функціонування закладів вищої освіти важливе місце займає цільове фінансування як один з основних джерел надходження коштів для реалізації державних і муніципальних програм. Раціональне та прозоре використання таких ресурсів потребує належного бухгалтерського супроводу, основу якого становить правильно організоване документування господарських операцій. Саме первинні документи забезпечують достовірність облікових даних і слугують юридичним підтвердженням факту здійснення витрат.

Дослідження особливостей цільового фінансування закладів вищої освіти проведено на прикладі фінансово-господарської діяльності навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Основними джерелами фінансування є кошти державного бюджету, кошти, отримані від надання платних освітніх послуг, міжнародних грантів, благодійних внесків, а також надходження від іншої господарської діяльності.

Фінансово-бухгалтерський облік в університеті здійснюється централізовано бухгалтерською службою, яку очолює головний бухгалтер. Документування господарських операцій здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства, з використанням уніфікованих первинних документів або форм, розроблених закладом самостійно та затверджених внутрішніми розпорядчими документами.

Університет веде облік доходів і витрат за загальним і спеціальним фондами, відповідно до кошторису, який погоджується та затверджується у встановленому порядку. Усі фінансові операції документуються, систематизуються та підлягають внутрішньому контролю.

Контроль за цільовим і ефективним використанням коштів здійснюється, зокрема, відділом внутрішнього аудиту, який функціонує у структурі університету. Його діяльність спрямована на забезпечення фінансової дисципліни, виявлення ризиків у господарських процесах, перевірку достовірності облікових даних та надання рекомендацій щодо покращення внутрішніх процедур контролю.

Документальне оформлення операцій з обліку цільового фінансування регламентується чинним законодавством, а також нормативно-правовими актами Міністерства фінансів України, що визначають форми, строки складання та порядок зберігання первинної документації. Особливої уваги вимагає коректне відображення цільових коштів у меморіальних ордерах, журналах-ордерах, платіжних дорученнях, актах виконаних робіт тощо [20].

Наявність чіткої системи документування дозволяє не лише здійснювати ефективний контроль за використанням бюджетних коштів, а й забезпечує відповідність облікових процедур вимогам державного фінансового аудиту. У цьому контексті якість заповнення та збереження первинних документів відіграє ключову роль у формуванні достовірної фінансової звітності бюджетної установи.

Відповідно до Інструкції Держказначейства України від 27.07.2000 р. № 68 «Про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання» в Прикарпатському університеті застосовується меморіально-ордерна форма, а саме її різновид «Журнал-Головна». Вона складається з головного реєстру синтетичного обліку — книги «Журнал-Головна» і 15 іменних меморіальних ордерів. В основу меморіально-ордерної системи покладено принцип хронологічного запису. Технологія процесу накопичення інформації в межах меморіально-ордерної форми представлена на рис. 2.1 [20].

У Прикарпатському національному університеті журнально-ордерна форма ведення бухгалтерського обліку забезпечує систематизацію первинних документів та аналітичних даних за відповідними напрямками витрат і доходів. Меморіальні ордери складаються відповідальними працівниками бухгалтерії на

підставі належним чином оформлених первинних документів. Записи в «Журналі-Головній» здійснюються щомісяця, що дозволяє оперативно контролювати обіг коштів за загальним і спеціальним фондами та забезпечувати достовірність даних для складання фінансової звітності [21].

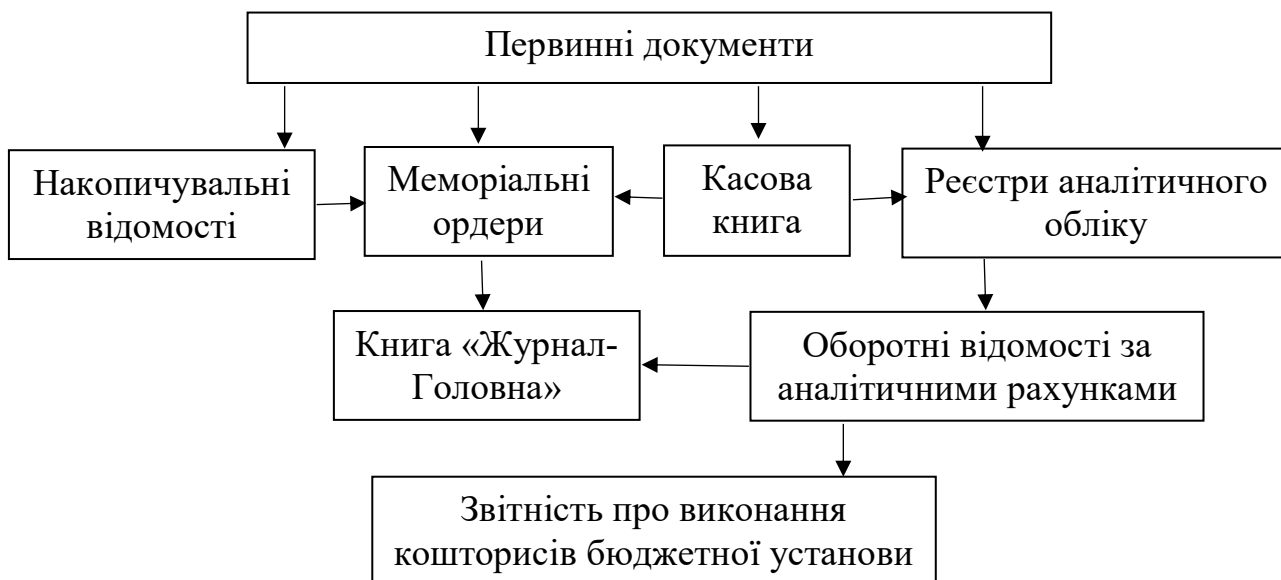

Рис. 2.1. Схема бухгалтерського обліку за формою «Журнал-Головна»

Цільові надходження в бюджетних установах, зокрема у вищих навчальних закладах, оформляються відповідно до вимог бухгалтерського обліку в державному секторі. Оформлення таких надходжень здійснюється на підставі наступних первинних документів відображених у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Основні документи для оформлення операцій з цільових надходжень
Прикарпатського національного університету**

Назва документа	Коротка характеристика
Договір (угода) про надання цільових коштів	Використовується у випадках, коли надходження мають конкретне призначення (гранти, благодійна допомога, субвенції тощо). В договорі зазначається мета, сума, терміни, порядок використання та звітування.
Платіжна інструкція	Застосовується при перерахуванні цільових коштів на рахунок установи. У ньому чітко вказується призначення платежу (наприклад: «цільове фінансування на закупівлю обладнання»).
Накладна, акт приймання-передачі або інший документ про отримання товарів/послуг	Якщо цільові кошти використовуються для закупівель, такі документи підтверджують факт придбання.

Продовження табл. 2.1

Акт приймання виконаних робіт (наданих послуг)	Складається, якщо цільові кошти були використані для оплати робіт або послуг (наприклад, ремонтні роботи чи консалтинг).
Бюджетне зобов'язання та фінансове зобов'язання (форми №2-дс та №3-дс)	Ці документи відображають зобов'язання за цільовими видатками в обліку бюджетної установи.
Звіт про використання коштів цільового призначення	Складається для контролю та подання до фінансуючого органу або донора. У звіті відображаються надходження, витрати та залишок коштів.
Кошторис	Основний фінансовий документ бюджетної установи, який визначає обсяги надходжень і граничні видатки на виконання її функцій протягом бюджетного періоду

Фінансовий плановий документ, що має визначальне значення у діяльності бюджетної установи, зокрема Прикарпатського національного університету, — це кошторис. Він встановлює обсяги доходів та межі видатків на певний бюджетний період, надаючи установі право приймати бюджетні зобов'язання і здійснювати відповідні витрати з метою виконання покладених на неї завдань відповідно до затверджених бюджетних призначень.

Кошторис має наступні складові:

- загальний фонд - містить обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподіл видатків за повною економічною класифікацією видатків бюджету на виконання бюджетною установою основних функцій або розподіл надання кредитів з бюджету за класифікацією кредитування бюджету;

- спеціальний фонд - містить обсяг надходжень із спеціального фонду бюджету на конкретну мету та їх розподіл за повною економічною класифікацією видатків бюджету на здійснення відповідних видатків згідно із законодавством, а також на реалізацію пріоритетних заходів, пов'язаних з виконанням установою основних функцій, або розподіл надання кредитів з бюджету згідно із законодавством за класифікацією кредитування бюджету. Форма кошторису затверджується Міністерством фінансів України [21].

Складовими частинами кошторису є: план асигнувань із загального фонду бюджету, план надання кредитів з цього ж фонду, план спеціального фонду, план

використання бюджетних коштів для вищих навчальних закладів і наукових установ, а також помісячний розпис витрачання бюджетних ресурсів [22], які наведено на табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Складові кошторису Прикарпатського національного університету

Складова кошторису	Характеристика
План асигнувань загального фонду	Щомісячний розподіл асигнувань загального фонду бюджету відповідно до скороченої класифікації видатків визначає межі для взяття бюджетних зобов'язань та проведення платежів протягом бюджетного року [22]
План надання кредитів із загального фонду	Щомісячний розпис надання кредитів, передбачених у загальному фонді кошторису за відповідною класифікацією кредитування, встановлює правила для укладення зобов'язань і проведення видатків у межах бюджетного періоду [22]
План спеціального фонду	Щомісячний розподіл асигнувань спеціального фонду, затверджених у кошторисі, здійснюється за скороченою класифікацією витрат і визначає обсяги зобов'язань та витрат з урахуванням відповідних доходів і джерел фінансування [22]
Для ВНЗ та наукових установ додатково	1) план використання бюджетних коштів, 2) помісячний план використання бюджетних коштів

Кошториси та відповідні фінансові плани поділяються на індивідуальні та зведені. Індивідуальні кошториси і плани формуються безпосередньо бюджетною установою для фінансування власної діяльності — незалежно від того, чи веде вона бухгалтерський облік самостійно, чи обслуговується централізованою бухгалтерією. Зведені кошториси і плани — це узагальнення показників індивідуальних документів підвідомчих установ, що складаються головними розпорядниками бюджетних коштів і подаються до Міністерства фінансів України, відповідних місцевих фінансових [23].

Органи Державної казначейської служби здійснюють розрахунково-касове обслуговування розпорядників та одержувачів бюджетних коштів на підставі раніше укладених договорів. З початком нового бюджетного року, відповідно до положень чинного Закону про Державний бюджет, для кожного клієнта відкриваються нові рахунки, що дозволяє проводити фінансування в межах затверджених бюджетних призначень.

Розпорядники бюджетних коштів для первинного відкриття рахунків в органі Казначейства подають такі документи:

- заяву про відкриття рахунків установленого зразка за підписом керівника та головного бухгалтера або інших посадових осіб, яким відповідно до затвердженої в установленому порядку картки із зразками підписів та відбитка печатки надано право першого та другого підписів;

- виписку з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

- копію документа, що підтверджує взяття клієнта на облік в органі державної податкової служби, засвідчену органом, що видав документ, або у нотаріальному порядку [21];

- картку із зразками підписів та відбитка печатки і перелік рахунків, якими можуть розпоряджатися зазначені у картці особи, у двох примірниках;

- копію повідомлення про взяття клієнта на облік у відповідному органі Пенсійного фонду України як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, засвідчену органом, що його видав, або у нотаріальному порядку;

- копію довідки про включення розпорядника бюджетних коштів до Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів [20].

Процес документування коштів цільового фінансування охоплює низку взаємопов'язаних етапів, які відображають як нормативну, так і практичну сторону організації фінансування за призначенням. Передусім, цільове фінансування в установі виникає на підставі відповідного рішення уповноваженого органу або укладеного договору з донорською організацією, міжнародною інституцією чи юридичною особою. В такому документі обов'язково зазначаються джерело надходження, обсяг коштів, строки використання, напрями витрат і механізм звітування.

Після затвердження обсягу цільових коштів, ці надходження включаються до кошторису бюджетної установи. Якщо мова йде про державне чи місцеве

фінансування, розпорядник нижчого рівня отримує відповідне повідомлення від головного розпорядника бюджетних коштів. У разі надходження коштів поза межами затвердженого кошторису, наприклад за грантами чи благодійною допомогою, бюджетна установа ініціює процес внесення змін до фінансового плану. Після погодження змін з органом Казначейства оновлений кошторис набуває чинності, і установа отримує право використовувати зазначені кошти відповідно до визначеного цільового призначення [23].

Усі надходження і використання цільових коштів повинні супроводжуватися первинними документами, що підтверджують факт господарської операції. До таких документів належать платіжні доручення, банківські виписки, накладні, акти виконаних робіт, рахунки-фактури, договори та акти приймання-передачі. Ці документи повинні містити чітке зазначення джерела коштів та мету їх використання, що забезпечує прозорість і простежуваність кожної операції. Документи зберігаються в бухгалтерії установи відповідно до встановлених термінів та підлягають перевірці з боку органів державного фінансового контролю.

Особливу роль у процесі документування відіграє обслуговування рахунків у системі Державної казначейської служби України. Всі розрахунки з використанням бюджетних коштів здійснюються виключно через казначейські рахунки. Щороку, відповідно до Закону України про Державний бюджет, установам відкриваються нові рахунки для ведення операцій у межах нового бюджетного періоду. Це забезпечує контрольованість руху цільових коштів, а також дозволяє оперативно звітувати про їх використання в межах облікового періоду [24].

Підсумковим етапом є складання фінансової та бюджетної звітності. У звітах відображається обсяг надходжень і використаних коштів, залишки на рахунках, виконання планових показників кошторису та відповідність фактичних витрат затвердженому цільовому призначенню. Зокрема, до таких форм звітності належать Звіт про надходження і використання коштів загального

та спеціального фондів, а також форми фінансової звітності, передбачені для державного сектору.

Таким чином, процес документування коштів цільового фінансування в бюджетних установах є комплексним і багатоступеневим, охоплюючи всі етапи — від формування джерела надходжень і внесення відповідних змін до кошторису, до оформлення первинних документів, здійснення розрахунково-касових операцій через органи Казначейства та складання підсумкової звітності. Всі операції мають бути ретельно підтверджені належно оформленими документами, які забезпечують прозорість руху бюджетних коштів, їх цільове використання та відповідність чинному законодавству. Такий підхід сприяє належному фінансовому контролю, дотриманню бюджетної дисципліни та підвищенню довіри до системи управління публічними фінансами.

2.2. Синтетичний та аналітичний облік коштів цільового фінансування

У системі бухгалтерського обліку бюджетних установ важливе місце займає організація обліку коштів цільового фінансування. Такі кошти надходять у межах визначених програм, грантів, договорів або рішень органів державної влади й мають суворо цільове призначення, що потребує належного документального супроводу, контролю та звітності. Ефективне управління ними є запорукою прозорого й раціонального використання бюджетних ресурсів.

Синтетичний та аналітичний облік коштів цільового фінансування забезпечують відображення цих операцій у бухгалтерській системі на всіх рівнях узагальнення. Синтетичний облік фіксує загальні суми надходжень і витрат на відповідних рахунках Плану рахунків, тоді як аналітичний деталізує інформацію за джерелами фінансування, напрямками використання та видами видатків. Це дозволяє здійснювати контроль за цільовим використанням коштів і формувати звітність відповідно до вимог фінансової дисципліни.

У контексті діяльності Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника особливої актуальності набуває правильна організація обліку таких коштів, оскільки вищий навчальний заклад активно залучає зовнішнє фінансування — зокрема у формі державних цільових програм, міжнародних грантів та договорів про надання освітніх послуг. Це вимагає гнучкої та водночас строго регламентованої системи обліку, яка відповідала б як вимогам чинного законодавства, так і внутрішнім потребам управління ресурсами закладу.

У Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника надходження коштів цільового фінансування класифікуються відповідно до їх джерел, мети використання та вимог чинного бюджетного законодавства. Основними джерелами таких надходжень є:

- державні цільові програми (наприклад, освітні, наукові, інфраструктурні);
- гранти міжнародних організацій та фондів (наприклад, Erasmus+, Horizon Europe тощо);
- кошти від фізичних та юридичних осіб на конкретні потреби (стипендії, благодійна допомога, цільові внески);
- інші субвенції та дотації з бюджетів різних рівнів [25].

Для обліку таких надходжень у бухгалтерії університету використовуються відповідні коди класифікації доходів бюджету, що забезпечує їх цільове відображення в обліковій системі. З метою внутрішнього контролю також ведеться аналітичний облік за кожним конкретним джерелом надходження та проектом.

Що стосується витрат, вони класифікуються за економічним змістом і функціональним призначенням. Основні напрями витрачання коштів цільового фінансування включають:

- оплату праці виконавців проєктів та науковців;
- закупівлю обладнання, матеріалів і послуг;
- відрядження, навчальні та наукові заходи;

- капітальні видатки (ремонти, модернізація інфраструктури в межах проєкту) [26].

Облік витрат ведеться з деталізацією за економічною класифікацією видатків бюджету та відповідними КЕКВ (кодами економічної класифікації видатків). Аналітичний облік витрат дозволяє контролювати використання коштів у межах кожного цільового проєкту або програми, що є ключовою умовою прозорості та підзвітності у використанні державних та грантових ресурсів.

У синтетичному обліку цільове фінансування відображається на рахунку 54 «Цільове фінансування», який належить до класу 5 «Капітал та фінансовий результат». Основним субрахунком для обліку таких коштів є 5411 «Цільове фінансування розпорядників бюджетних коштів». За кредитом цього субрахунку фіксуються надходження цільових коштів, а за дебетом — їх використання за призначенням [25].

У Прикарпатському університеті надходження коштів на придбання основних засобів або інших необоротних матеріальних активів відображаються за кредитом субрахунку 5411. При цьому відповідні витрати, пов'язані з використанням цих коштів, відображаються за дебетом цього ж субрахунку. Такий підхід дозволяє контролювати залишки невикористаних цільових коштів та забезпечує прозорість їх використання. Також для відображення фінансування використовують рахунок 5421 «Цільове фінансування державних цільових фондів».

При цьому в розрізі субрахунків 5411, 5412 відображаються активи, що надходять за рахунок асигнувань, встановлених за відповідними кодами економічної класифікації видатків, зокрема за КЕКВ 2210, 2240, 2260 — у частині придбання інвентаря, та 3110–3160 — для придбання основних засобів, нематеріальних активів, здійснення будівництва, реконструкції, модернізації та створення державних резервів [27].

Також університет для обліку цільових надходжень використовує аналітичні рахунки, які наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Витяг з робочого плану рахунків до субрахунку 5411

Аналітичний рахунок	Опис
5411.1	Кошти на поточному рахунку загального фонду
5411.2	Кошти на поточному рахунку спеціального фонду
5411.3	Кошти на рахунках цільового фінансування (гранти, проекти)
5411.4	Кошти на рахунках позабюджетних фондів
5411.5	Кошти на рахунках валютного контролю
5411.6	Кошти на рахунках коштів від спонсорської підтримки
5411.7	Кошти на рахунках для розрахунків із студентами (наприклад, оплата за навчання)

Бюджетні кошти перераховуються з єдиного казначейського рахунка на рахунки головних розпорядників відповідно до поданих ними розподілів асигнувань, які складаються за встановленими вимогами. Розпорядники бюджетних коштів відкривають в уповноважених банках поточні рахунки для здійснення видатків власної установи, а також для подальшого переказу коштів підвідомчим організаціям [26].

Для обліку надходжень грошових коштів бюджетних установ на рахунки, відкриті в органах Казначейства, призначений рахунок 32 «Рахунки в казначействі», що має субрахунки:

- 321 Реєстраційні рахунки
- 322 Особові рахунки
- 323 Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку коштів, отриманих як плата за послуги
- 324 Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень
- 325 Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку депозитних сум
- 326 Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку інших надходжень спеціального фонду
- 328 Інші рахунки в казначействі [25].

Отримане фінансування з державного або місцевих бюджетів для бюджетної установи представляє доходи загального фонду, для обліку яких

призначено пасивний рахунок 70 «Доходи загального фонду», що має субрахунки: 701 Асигнування з державного бюджету на видатки установи та інші заходи; 702 Асигнування з місцевого бюджету на видатки установи та інші заходи. Кредитовий залишок рахунку 70 протягом бюджетного періоду відображає суму асигнувань наростаючим підсумком з початку періоду [24].

Одержане фінансування протягом звітного періоду відображається в обліку, а на його завершення залишок невикористаних коштів за загальним фондом підлягає перенесенню на субрахунок 431 «Результат виконання кошторису за загальним фондом» з метою визначення результату виконання кошторису.

Для ведення аналітичного обліку надходжень фінансування використовується спеціальна картка, яка відкривається на календарний рік з розподілом за кодами функціональної та економічної класифікацій видатків. Записи в ній здійснюються на підставі казначейських виписок із реєстраційних рахунків. Якщо установі необхідно перераховувати асигнування підвідомчим організаціям, додатково застосовується книга аналітичного обліку таких перерахувань, яка також ведеться з урахуванням бюджетної класифікації [26].

Для ведення синтетичного обліку отриманого фінансування використовується меморіальний ордер №2, який представляє собою накопичувальну відомість руху грошових коштів загального фонду в органах Державного казначейства України. Цей документ є основним реєстром, що систематизує всі операції з надходження та використання бюджетних коштів, забезпечуючи контроль за їх цільовим призначенням та своєчасністю фінансування бюджетних установ.

Узагальнений порядок бухгалтерського обліку бюджетного фінансування демонструється у рис. 2.2, а приклади типових бухгалтерських проведення щодо надходження асигнувань — у таблиці 2.4.

Кошти цільового фінансування, що надходять до бюджетних установ, зокрема закладів вищої освіти, використовуються виключно на визначені напрями відповідно до затвердженого кошторису. Їх застосування має чітко

виражений цільовий характер, що означає дотримання встановлених призначень та запланованих показників. Значна частина таких ресурсів спрямовується на капітальні видатки: ремонт, реконструкцію чи модернізацію будівель і споруд, що дозволяє забезпечити відповідність матеріальної бази нормативним вимогам та комфортні умови для навчання і праці [27].

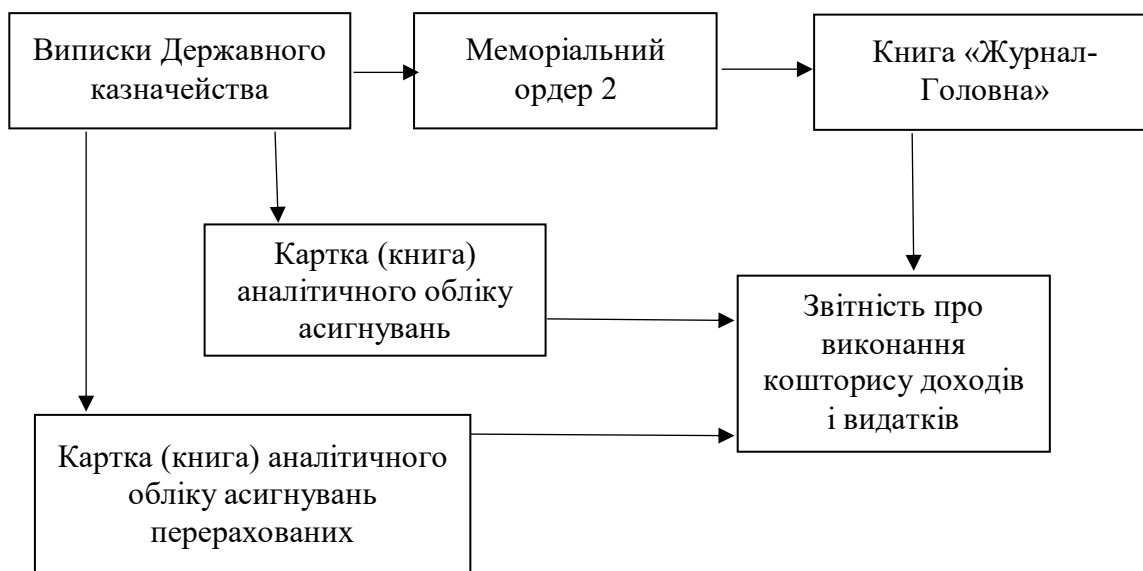

Рис. 2.2 Схема обліку фінансування бюджетної установи [27]

Таблиця 2.4

Основні бухгалтерські проведення з обліку надходження бюджетних асигнувань бюджетної установи

№	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Отримано асигнування із загального фонду: 1) установами, які утримуються за рахунок коштів державного бюджету; 2) установами, які утримуються за рахунок коштів місцевого бюджету [26].	321	701
		321	702
2	Наприкінці звітнього року асигнування, отримані протягом поточного періоду із загального фонду бюджету, відображаються як результат виконання кошторису за загальним фондом.	701, 702	431

Важливим напрямом також є придбання основних засобів – зокрема обладнання для навчання, наукової діяльності, інформаційних технологій, меблів тощо. Часто кошти використовуються і для оновлення матеріально-

технічної бази: закупівлі ліцензійного програмного забезпечення, інформаційних систем, обладнання для лабораторій і бібліотек. З огляду на пріоритетність енергоефективності, фінансування може бути спрямоване на утеплення будівель, оновлення систем опалення, встановлення приладів обліку енергоресурсів.

Витрачання коштів здійснюється в межах затверджених асигнувань з обов'язковим дотриманням економічної класифікації видатків, а їх цільове спрямування відображається в бухгалтерському обліку за відповідними рахунками. У таблиці 2.5 наведено типові бухгалтерські проведення, які використовуються як для обліку надходження коштів цільового фінансування, так і для їх подальшого використання.

Таблиця 2.5

**Типові кореспонденції рахунків для відображення операцій із
надходження і витрачання цільового фінансування**

№	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Отримання цільового фінансування для придбання основних засобів	2311 (2321), 2313 (2323)	5411
2	Нараховано дохід від надання платних послуг	2111, 6212	7111
3	Вилучено з доходу звітного періоду понесені витрати, які будуть віднесені до первісної вартості ОЗ	7111	5411
4	Відображено зміни в капіталі	5411	5111, 5212
5	Отримання цільового фінансування для придбання нематеріальних активів	2311 (2321), 2313 (2323)	5411
6	Вилучення з доходу звітного періоду асигнувань у сумі поточних витрат, що включаються до первісної вартості об'єкта нематеріальних активів	70, 7111 (7121), 7211(7221), 7311 (7321)	5411
7	Отримання асигнувань на виконання суб'єктом державного сектору своїх повноважень, визначених законодавством	2311 (2321), 2313 (2323)	70, 54
8	Списання з рахунків залишків коштів, виділених асигнувань, не витрачених у звітному році	70, 54	2311(2321), 2313 (2323)
9	Результат виконання кошторису підлягає зміні на величину витрат минулих періодів, які були понесені на поточні потреби, але згідно з обліковою політикою включаються до первісної вартості нематеріальних активів або основних засобів [25]	5511 (5521), 5512 (5522)	54

Ефективне ведення синтетичного та аналітичного обліку коштів цільового фінансування дозволяє виявляти залишки невикористаних коштів на кінець звітного періоду, здійснювати їхнє правильне перенесення, повернення або використання відповідно до нормативних вимог. Наприклад, залишки невикористаних коштів загального фонду, які не переходять на наступний бюджетний період, підлягають списанню на відповідні субрахунки результатів виконання кошторису, що відображається в синтетичному обліку [28].

Аналітичний облік у цьому випадку дозволяє точно визначити, з яких джерел і на які цілі залишилися невитрачені кошти, а також чи не було допущено нецільового використання. Саме завдяки такій деталізації забезпечується дотримання бюджетної дисципліни, підготовка достовірної фінансової звітності, а також здійснення подальшого планування потреб установи на наступний період.

Таким чином, організація обліку коштів цільового фінансування в бюджетних установах, зокрема в Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника, ґрунтується на поєднанні синтетичного та аналітичного обліку, що забезпечує повне, достовірне та своєчасне відображення усіх надходжень і витрат. Використання відповідних рахунків Плану рахунків, кодів економічної класифікації видатків, а також ведення внутрішнього контролю дозволяють ефективно управляти фінансовими ресурсами, дотримуватися вимог бюджетного законодавства та забезпечувати прозорість у використанні коштів. Такий підхід є необхідною умовою фінансової стабільності та раціонального розвитку матеріально-технічної бази закладу вищої освіти.

2.3 Напрями удосконалення обліку коштів цільового фінансування закладів вищої освіти

Система цільового фінансування відіграє важливу роль у забезпеченні стабільної діяльності закладів вищої освіти, оскільки дозволяє реалізовувати окремі освітні, наукові та інфраструктурні проекти. Ефективне управління

такими ресурсами значною мірою залежить від організації бухгалтерського обліку, який має забезпечувати повноту, достовірність і своєчасність відображення операцій із цільовими коштами. У цьому контексті удосконалення облікових процедур стає необхідною умовою підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів.

Сучасні вимоги до прозорості фінансової звітності, підзвітності перед державою, а також підвищення відповідальності за збереження і раціональне використання коштів, зумовлюють необхідність удосконалення обліку цільового фінансування. Існуюча система обліку потребує адаптації до новітніх цифрових технологій, запровадження автоматизованих облікових систем, а також оновлення внутрішніх регламентів, що регулюють процес обліку та контролю за виконанням цільових програм.

Крім того, важливим напрямом удосконалення є забезпечення належного аналітичного обліку цільових коштів, що дає змогу відстежувати ефективність їх використання на кожному етапі. Це сприяє не лише зміцненню фінансової дисципліни, а й прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, що відповідають стратегічним цілям закладу. Удосконалення обліку цільового фінансування є необхідною умовою інтеграції вищої освіти до європейського освітнього простору та підвищення її конкурентоспроможності.

Одним із ключових напрямів модернізації виступає поступовий перехід на міжнародні стандарти обліку в державному секторі, які формують уніфіковані підходи до відображення та інтерпретації фінансової інформації. Застосування Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору (МСБОДС) сприяє не лише гармонізації облікової системи з міжнародною практикою, а й закладає фундамент для формування власної національної моделі обліку, що відповідає реаліям соціально-економічного розвитку країни [29].

Ще одним важливим елементом удосконалення обліку є перегляд та оновлення Плану рахунків бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Його сучасна версія повинна бути не лише адаптованою до вимог міжнародних стандартів, але й тісно інтегрованою з чинною бюджетною класифікацією. Крім

того, план рахунків має базуватися на методі нарахувань, дозволяти формувати національні рахунки та повноцінно відображати всі об'єкти обліку через чітко визначену кореспонденцію рахунків. Це сприятиме не тільки підвищенню прозорості обліку, але й полегшить процес контролю за виконанням бюджетів, кошторисів та спеціальних фондів.

Особливої уваги потребує й форма ведення обліку в бюджетних установах. Меморіально-ордерна форма, яка досі широко застосовується, має ряд обмежень, зокрема підвищену трудомісткість, відсутність інтеграції з електронними системами обліку, а також неадаптованість до автоматизованого формування звітності [29]. У зв'язку з цим доцільним є запровадження більш гнучких, автоматизованих форм ведення обліку, які б забезпечували оперативне формування показників фінансової звітності, а також посилювали контрольні функції бухгалтерії.

Не менш важливою умовою якісного реформування облікової системи є розвиток професійного середовища бухгалтерів. Для належного впровадження змін бухгалтери мають постійно оновлювати знання, орієнтуючись на міжнародну практику, що потребує активної взаємодії з професійними організаціями, такими як Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC) та Рада з міжнародних стандартів фінансової звітності (IASB) [28]. Налагодження такого співробітництва дозволить своєчасно реагувати на оновлення міжнародних стандартів і забезпечити їх коректне впровадження в національну облікову практику.

Необхідною умовою є впровадження системи управління бюджетним обліком та звітністю, що побудована за методом нарахування. Принцип нарахування ґрунтується на відображенні витрат у міру їх виникнення, а не в міру фактичного отримання або виплати грошових коштів. Це дозволить контролювати не лише правильність використання бюджетних коштів, а й результативність їх використання по кожному року і загалом при завершенні програми, а також дасть можливість об'єктивно оцінити активи та зобов'язання органів державної влади [30].

Облік коштів цільового фінансування у закладах вищої освіти, зокрема і Прикарпатського університету стикається з низкою внутрішніх проблем, які суттєво ускладнюють ефективне управління бюджетними ресурсами та впливають на якість фінансової звітності. У таблиці 2.6 наведено основні із них.

Таблиця 2.6

Проблеми та напрями удосконалення обліку коштів цільового фінансування у ЗВО

Проблеми	Наслідки	Напрями удосконалення
Недостатня деталізація аналітичного обліку цільових коштів	Ускладнене відстеження цільового використання коштів	Впровадження окремих субрахунків для кожного виду фінансування
Відсутність автоматизації облікових процесів	Підвищення навантаження на бухгалтерів, можливі помилки	Запровадження сучасних облікових програм
Складність у формуванні звітності за різними програмами цільового фінансування	Низька якість управлінської інформації	Розробка внутрішніх регламентів і шаблонів звітності
Відсутність ефективного внутрішнього контролю за витрачанням коштів	Ризик цільового використання бюджетних коштів	Посилення внутрішнього фінансового контролю
Недостатня кваліфікація облікового персоналу щодо обліку цільових надходжень	Помилки у класифікації витрат і відображенні господарських операцій	Проведення регулярних тренінгів та підвищення кваліфікації бухгалтерів

Автоматизація облікових процесів у закладах вищої освіти є одним із найефективніших способів удосконалення управління цільовими фінансами. Університети все частіше стикаються з необхідністю обліку значної кількості фінансових операцій, пов'язаних з різними джерелами фінансування — державним бюджетом, міжнародними грантами, проєктами технічної допомоги, спецфондом тощо. У цьому контексті автоматизація дозволяє підвищити точність обліку, прискорити обробку інформації та забезпечити контроль на всіх етапах фінансового циклу.

Сучасні облікові системи повинні бути інтегрованими, тобто мати можливість об'єднувати функції обліку, бюджетування, контролю залишків і

формування звітності в єдиному цифровому середовищі. За рахунок цього забезпечується наскрізне ведення обліку з мінімальним втручанням вручну.

Автоматизовані системи мають включати інструменти для обліку за проєктами, автоматичного формування бухгалтерських проведення, електронного затвердження кошторисів, синхронізації з банківськими рахунками та генерації фінансової звітності згідно з вимогами державного казначейства [27]. Також бажано передбачити модулі, які відображають у реальному часі виконання бюджету, фінансові залишки та ризики перевищення кошторисних призначень.

Підвищення ролі внутрішнього контролю у процесі цільового фінансування є критично важливим для забезпечення ефективності та законності використання бюджетних і позабюджетних коштів. Університети, як одержувачі значних обсягів публічних ресурсів, повинні впроваджувати не лише формальний контроль, а й системний підхід до управління фінансовими ризиками та забезпечення внутрішньої доброчесності фінансових операцій.

Наявність у структурі університету відділу внутрішнього аудиту як у Прикарпатському національному університеті створює сприятливі умови для постійного моніторингу фінансової дисципліни. Такий підрозділ виконує ключову функцію з перевірки дотримання умов цільового фінансування, правильності витрачання коштів за проєктами, виявлення неефективних витрат та запобігання порушенням.

Основні напрями роботи внутрішнього аудиту Прикарпатського університету в контексті обліку цільових коштів охоплюють:

- оцінку ефективності використання коштів за кожним джерелом фінансування;
- перевірку відповідності витрат затвердженим кошторисам та умовам грантових/державних програм;
- контроль правильності документального оформлення операцій;
- оцінку системи внутрішнього контролю в структурних підрозділах;
- рекомендації щодо підвищення прозорості та обґрунтованості фінансових рішень [29].

Рекомендовано посилити координацію між внутрішнім аудитом та фінансово-бухгалтерською службою шляхом спільного планування перевірок, впровадження електронних механізмів сповіщення про ризики, обміну результатами аудиту, а також організації навчальних заходів щодо дотримання процедур фінансового контролю.

Підвищення кваліфікації працівників облікових служб є ключовою умовою для забезпечення ефективного ведення бухгалтерського обліку цільового фінансування в закладах вищої освіти. Воно передбачає не лише оновлення професійних знань, а й розвиток навичок адаптації до змін у фінансово-правовому середовищі, впровадження цифрових рішень та механізмів контролю. Доцільно проводити як внутрішні тренінги, так і зовнішні курси за участі фахівців у сфері аудиту, державного фінансового контролю та розробників облікових програм [28]. Особлива увага має приділятися таким темам, як облік за джерелами фінансування, фінансова звітність за міжнародними грантами, методи внутрішнього аудиту, електронне бюджетування та ризик-орієнтоване управління. Водночас необхідно стимулювати участь бухгалтерів у професійних асоціаціях, сприяти обміну досвідом між університетами та залучати фахівців до обговорення змін у внутрішній фінансовій політиці. Підвищення кваліфікації має розглядатися не як одноразова подія, а як невід'ємний елемент системного професійного розвитку персоналу.

Цільове фінансування у ЗВО, особливо коли йдеться про реалізацію складних проєктів (державних, грантових або міжнародних), передбачає залучення різних структурних підрозділів: бухгалтерії, наукових відділів, адміністративного управління, юридичної служби, кафедр тощо. Низький рівень взаємодії між цими підрозділами часто призводить до затримок, неузгодженостей у кошторисах, помилок у договорах, неефективного освоєння коштів.

Для подолання таких викликів необхідно запровадити чіткі регламенти координації, наприклад:

- визначення відповідальних осіб за супровід кожного проєкту;
- створення робочих груп або фінансових координаторів на факультетах;
- проведення щомісячних спільних нарад з обліку виконання цільових програм;
- розробка уніфікованих шаблонів документів (кошторисів, звітів, заявок) [30].

Також доцільно налагодити електронну взаємодію між підрозділами через спільний портал, внутрішню CRM або документообіг, де кожен етап фінансування має прозорий статус: від заявки до оплати. Це дозволить мінімізувати дублювання функцій, покращити комунікацію та підвищити оперативність виконання фінансових завдань.

Удосконалення обліку цільового фінансування в закладах вищої освіти потребує впровадження прозорості, регулярної та аналітичної внутрішньої звітності, яка стане дієвим інструментом для прийняття управлінських рішень на рівні керівництва університету. Така звітність має формуватися щомісяця або поквартально і включати ключові фінансові показники: залишки невикористаних коштів за кожним джерелом фінансування, стан виконання кошторису, відхилення від планових орієнтирів, прогноз касових розривів і заплановані, але ще не профінансовані витрати. Для підвищення ефективності доцільно впроваджувати сучасні цифрові рішення — автоматизовані таблиці й графіки, які забезпечують не лише оперативне оновлення даних, а й візуалізацію фінансової інформації.

Отже, удосконалення обліку цільового фінансування у закладах вищої освіти є критично важливим для забезпечення прозорості, ефективності та законності використання бюджетних і позабюджетних ресурсів. Це вимагає системних змін: впровадження автоматизованих облікових систем, оновлення плану рахунків відповідно до міжнародних стандартів, посилення внутрішнього контролю та аудиту, розвитку професійної компетентності бухгалтерів, а також ефективної координації між усіма структурними підрозділами.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ КОШТІВ ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. Організація та методика проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти

У сучасних умовах функціонування бюджетних установ особливого значення набуває забезпечення ефективного, законного та цільового використання фінансових ресурсів. Важливою складовою системи фінансового контролю в таких установах є внутрішній аудит, який спрямований на підвищення ефективності управління бюджетними коштами, у тому числі коштами цільового фінансування. Актуальність питання зумовлена необхідністю посилення прозорості та підзвітності у сфері державних фінансів.

Цільове фінансування є однією з форм бюджетного забезпечення, що передбачає надання коштів виключно на конкретні програми, заходи або потреби, визначені законодавчими чи нормативними актами. Ефективне використання таких коштів вимагає постійного моніторингу й контролю з боку внутрішніх аудитів бюджетних установ. Саме внутрішній аудит дає змогу виявити недоліки в системі управління фінансами, попередити нецільове використання ресурсів і сприяти дотриманню фінансової дисципліни.

Організація та методика проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування передбачають застосування системного підходу до перевірки всіх етапів планування, надходження та витрачання коштів. У процесі аудиту використовуються методи аналізу фінансової звітності, оцінки внутрішніх контрольних процедур, а також документальної перевірки обґрунтованості витрат.

Внутрішній аудит — це процес внутрішньої перевірки та оцінки діяльності організації, спрямований на виявлення ризиків, контроль за дотриманням нормативних вимог, ефективність використання коштів і ресурсів, а також на

підвищення якості управління і забезпечення прозорості фінансової звітності [31].

У Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника функціонує відділ внутрішнього аудиту, діяльність якого спрямована на забезпечення системного та незалежного контролю за ефективним і цільовим використанням бюджетних коштів, у тому числі коштів цільового фінансування. Відділ діє відповідно до вимог чинного законодавства України, наказів Міністерства фінансів, внутрішніх положень та методичних рекомендацій. Основними завданнями підрозділу є перевірка фінансово-господарських операцій, оцінка систем внутрішнього контролю, моніторинг дотримання бюджетної та фінансової дисципліни структурними підрозділами закладу.

Особлива увага приділяється перевіркам правильності планування, отримання, обліку та використання коштів цільового призначення, які надходять до університету з державного бюджету, за рахунок грантів, субвенцій, цільових програм або міжнародної технічної допомоги. У процесі аудиту аналізується документація, що підтверджує відповідність витрат визначеним цілям, проводиться оцінка ефективності їх використання, а також виявляються потенційні ризики нераціонального витрачання коштів [24].

Організація внутрішнього аудиту в університеті базується на принципах об'єктивності, незалежності та професійної компетентності. Аудиторська діяльність здійснюється згідно з планом, погодженим із керівництвом, із застосуванням сучасних підходів до оцінки фінансової діяльності закладу, зокрема шляхом використання типових робочих документів, аналітичних таблиць, тестування процедур контролю та верифікації інформації.

Об'єктом внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування в бюджетних установах є сукупність фінансово-господарських операцій, пов'язаних із надходженням, обліком, використанням та звітуванням про цільові кошти, що виділяються для реалізації конкретних програм, заходів або проектів.

До об'єктів аудиту також належать:

- кошти цільового фінансування, що надходять із державного або місцевих бюджетів, державних фондів, міжнародних донорських програм, грантів, тощо;
- бухгалтерські документи та облікові реєстри, у яких відображені операції з цільовим фінансуванням (кошториси, меморіальні ордери, платіжні доручення, договори, акти виконаних робіт тощо);
- первинна документація, що підтверджує фактичне здійснення витрат за рахунок цільових коштів;
- фінансова звітність, зокрема форми №2-дс (Звіт про надходження та використання коштів загального фонду), №4-1д, №4-2д та інші звіти, де розкривається інформація про використання цільових коштів;
- порядок планування та розподілу коштів [28].

Основними завданнями внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування в бюджетних установах є:

- оцінка законності та обґрунтованості використання коштів;
- перевірка дотримання фінансової дисципліни та вимог нормативно-правових актів;
- контроль за цільовим призначенням виділених бюджетних коштів;
- аналіз ефективності, результативності та економності використання ресурсів;
- оцінка системи внутрішнього контролю;
- виявлення недоліків у бухгалтерському обліку, звітності та документації;
- формування аналітичних висновків та рекомендацій.

Основним документом організаційно-методологічного забезпечення проведення аудиту є програма аудиту. У програмі аудиту визначаються об'єкт та процедури аудиту, послідовність здійснення процедур та необхідна робоча документація [30].

Робочі документи внутрішнього аудиту є важливою складовою процесу аудиторської перевірки та виконують роль інформаційної основи для формування обґрунтованих висновків і рекомендацій. Вони слугують засобом фіксації ходу аудиту, відображають усі виконані процедури, отримані докази, аналітичні спостереження та результати перевірки. Саме на підставі робочих документів внутрішній аудитор здійснює оцінку ефективності управління коштами цільового фінансування, обґрунтовує виявлені порушення та формулює пропозиції щодо їх усунення.

У процесі аудиту робочі документи можуть містити програму перевірки, опис ризиків, аналітичні таблиці, копії або витяги з первинних документів, тести внутрішнього контролю, розрахунки, пояснення відповідальних осіб, протоколи спостережень, службові записки, а також попередні висновки [28]. Вони повинні бути складені чітко, об'єктивно, у хронологічному або логічному порядку, із зазначенням джерел інформації, що підтверджують виявлені факти. Якість ведення робочих документів безпосередньо впливає на професійний рівень аудиту, його прозорість, можливість зовнішнього контролю та повторного аналізу. Робочі документи формуються впродовж усього аудиторського процесу та зберігаються відповідно до встановлених вимог внутрішніх регламентів установи та чинного законодавства.

Перед тим як перейти до аудиту цільового фінансування, необхідно окреслити джерела надходження коштів до закладу вищої освіти та класифікувати їх за видами. Це дає змогу зрозуміти структуру фінансових ресурсів установи, визначити частку цільових коштів у загальному обсязі надходжень і підготувати підґрунтя для подальшої оцінки ефективності їх використання. Представлена нижче таблиця 3.1 узагальнює основні джерела, що має значення для забезпечення стабільного функціонування та розвитку закладу.

Таблиця 3.1

**Джерела надходження коштів цільового фінансування
Прикарпатського національного університету**

Джерело надходження коштів	2023 рік, грн	2024 рік, грн	Відхилення, грн	Відхилення, %
Кошти загального фонду				
Асигнування з Державного бюджету України за КПКВК 2201160	149581260	186726818	+37145558	124,83
Асигнування з Державного бюджету України за КПКВК 2201190 на виплату академічних стипендій	52907910	57049306	+4141396	107,83
Асигнування з Державного бюджету України (загальний фонд) за КПКВК 2201040 «Наукова і науково-технічна діяльність закладів вищої освіти та наукових установ»	7549900	7595000	+45100	100,60
Асигнування з Державного бюджету України за КПКВК 2201080 «Державні премії, стипендії та гранти в галузі освіти науки і техніки, стипендії переможцям міжнародних конкурсів»	128832	127176	-1656	98,71
Асигнування з Державного бюджету України за КПКВК 2201420 «Підготовка кадрів закладами фахової передвищої освіти»	19725884	21415258	+1689374	108,56
Кошти спеціального фонду				
Навчання за контрактом студентів університету та коледжу, курсантів, аспірантів, докторантів, здобувачів	324354662,5	353288940,7	+28934278,2	108,92
Проживання в гуртожитках студентів, аспірантів, докторантів тощо	11785666,31	10966657,77	-819008,54	93,05
Оренда приміщень	633889,69	599282,73	-34606,96	94,54

Таблиця демонструє динаміку надходжень коштів загального та спеціального фондів до бюджету Прикарпатського національного університету у 2023–2024 роках. Згідно з наведеними даними, загальний фонд зріс майже за всіма статтями. Найбільше зростання спостерігається за КПКВК 2201160 — асигнування з державного бюджету на загальну діяльність закладу, які збільшилися на 37,1 млн грн (124,83%). Суттєво також зросли видатки на академічні стипендії та підготовку кадрів фахової освіти.

Щодо спеціального фонду, найбільшу частку доходів забезпечує навчання студентів на контрактній основі, яке також продемонструвало приріст у 2024 році (на 28,9 млн грн або 108,92%). Натомість надходження від проживання у гуртожитках та оренди приміщень зменшилися, що може свідчити про часткове скорочення попиту або зміну тарифної політики. Загалом простежується тенденція до зростання обсягів цільового фінансування, що свідчить про посилення фінансової підтримки діяльності закладу з боку держави та розширення його власної фінансової бази.

Цільове фінансування є важливим джерелом ресурсного забезпечення закладів вищої освіти. Воно включає різні види надходжень, що спрямовуються на реалізацію освітніх, наукових та соціальних програм відповідно до бюджетного законодавства, які наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.2

Види надходження цільових коштів Прикарпатського національного університету

Вид надходження	2023 рік, грн	2024 рік, грн	Відхилення, грн	Відхилення, %
Державні (кошти державного бюджету)	229893786	272913558	+43019772	118,71
Комунальні (кошти місцевих бюджетів)	4935000	3750000	-1185000	75,99
За послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	324354662,5	353288940,7	+28934278,2	108,92
Від додаткової (господарської) діяльності	11785666,31	10966657,77	-819008,54	93,05
Гранти та благодійні внески	128832	127176	-1656	98,71
Кошти від оренди майна	633889,69	599282,73	-34606,96	94,54

Аналіз даних таблиці свідчить про зростання загального обсягу цільового фінансування у 2024 році порівняно з 2023 роком. Найбільше зростання спостерігається за державними коштами — на 43 019 772,00 грн або на 18,71 %, що свідчить про посилення фінансової підтримки з боку державного бюджету. Значно зросли також надходження від основної діяльності бюджетної установи

(надання освітніх послуг), які у 2024 році становили 353 288 940,7 грн, що на 8,92% більше, ніж у попередньому році.

Водночас зафіксовано зменшення надходжень з інших джерел. Так, комунальні кошти зменшились на 1 185 000 грн (до 75,99 % від рівня 2023 року), надходження від додаткової діяльності скоротились на 819 008,54 грн (до 93,05%), а кошти від оренди майна – на 34 606,96 грн (до 94,54 %). Незначне скорочення також спостерігається за грантами та благодійною допомогою — на 1 656 грн. Такі тенденції вказують на зростання залежності закладу вищої освіти від державного фінансування та зменшення ролі альтернативних джерел надходжень.

При проведенні аудиту цільового фінансування використовуються різноманітні джерела інформації, які дають змогу всебічно оцінити законність, цільове спрямування та ефективність використання бюджетних коштів, які наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Джерела інформації, які використовують для проведення
внутрішнього аудиту ЗВО**

Джерело інформації	Коротка характеристика
Кошторис	головний фінансовий документ, що визначає обсяги та напрями використання бюджетних асигнувань за загальним і спеціальним фондами
Розпорядчі документи	накази, розпорядження, угоди про фінансування, субвенції, дотації
Первинні бухгалтерські документи	платіжні доручення, накладні, акти виконаних робіт, рахунки-фактури тощо
Облікові реєстри	меморіальні ордери, журнали-ордери, головна книга
Фінансова та бюджетна звітність	форми №2-дс, №4-1д, №4-2д, аналітичні таблиці
Документи внутрішнього контролю	службові записки, акти перевірок, звіти внутрішнього моніторингу
Договори та контракти	угоди з постачальниками чи виконавцями робіт за рахунок цільового фінансування
Листування з контрагентами та органами контролю	запити, відповіді, погодження змін до кошторису
Електронні облікові системи	дані з програм «М.Е.Дос», внутрішніх систем обліку установи

Організація проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування у ЗВО послідовне здійснення комплексу заходів, спрямованих на всебічну перевірку правильності, законності, ефективності та результативності використання бюджетних коштів за визначеним цільовим призначенням. Аудит починається з підготовчого етапу, в межах якого вивчається діяльність установи, що підлягає перевірці, аналізуються нормативно-правові акти, які регулюють порядок отримання та використання цільових коштів, оцінюється рівень ризиків та обираються відповідні аудиторські процедури [28].

Розробка методики проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування є важливим етапом аудиторського процесу. Цей етап передбачає створення систематичного плану дій та вибір ефективних методів, які будуть застосовуватися під час аудиту для оцінки цільового використання бюджетних коштів. Методика включає аналіз ризиків, пов'язаних з отриманням та використанням цільового фінансування, визначення аудиторських процедур, а також розробку плану збору та аналізу інформації, що дозволяє забезпечити комплексну перевірку дотримання вимог законодавства і внутрішніх нормативних актів.

Аудиторські процедури у внутрішньому аудиті коштів цільового фінансування включають перевірку фінансових документів, первинних підтверджуючих матеріалів, аналіз звітності, оцінку ефективності системи внутрішнього контролю, а також проведення інтерв'ю з відповідальними працівниками установи [29]. Ці процедури спрямовані на отримання достовірної та обґрунтованої інформації, яка дозволяє підтвердити правильність, цільове призначення та ефективність використання бюджетних коштів. Завдяки застосуванню чітко розробленої методики та аудиторських процедур забезпечується системність і об'єктивність аудиту, що сприяє підвищенню фінансової дисципліни та якості управління в бюджетній установі.

На основі зібраної попередньої інформації формується програма аудиту, яка визначає перелік об'єктів перевірки, аудиторські завдання, терміни виконання робіт та відповідальних осіб. Далі проводиться збір та аналіз

інформації, що передбачає дослідження первинних документів, звітності, договорів, кошторисів, а також оцінку системи внутрішнього контролю за використанням коштів цільового фінансування. У ході аудиту проводиться тестування операцій, здійснюються аналітичні розрахунки, порівняння планових і фактичних показників, перевіряється відповідність витрат затвердженим бюджетним призначенням.

За результатами проведених процедур здійснюється узагальнення даних, фіксація виявлених порушень, недоліків або ризиків, після чого складається аудиторський звіт із відповідними висновками та рекомендаціями. Цей звіт подається керівництву установи з метою прийняття управлінських рішень щодо усунення недоліків та підвищення ефективності управління бюджетними ресурсами [30]. Завершальним етапом є моніторинг реалізації наданих рекомендацій, що дозволяє забезпечити зворотний зв'язок та посилити вплив аудиту на внутрішню фінансову дисципліну й управлінські процеси установи.

Для отримання достовірних аудиторських доказів у процесі внутрішнього аудиту застосовують різноманітні процедури, які забезпечують всебічну перевірку фінансової діяльності. До них належать детальна перевірка бухгалтерських документів і облікових записів, спостереження за фактичним виконанням процедур іншими працівниками, а також звернення з офіційними запитами до відповідальних осіб для підтвердження інформації. Важливою складовою є тестування ефективності внутрішніх контрольних механізмів, спрямоване на запобігання помилкам і порушенням. Окрім цього, проводиться арифметична перевірка правильності розрахунків, порівняльний аналіз фінансових показників за різні періоди і аналітичний огляд тенденцій з метою виявлення можливих невідповідностей або аномалій, що дозволяє сформулювати обґрунтовані висновки щодо законності та ефективності використання коштів [28].

Отже, організація та методика проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування закладів вищої освіти є невід'ємною складовою забезпечення ефективного та прозорого використання бюджетних ресурсів.

Впровадження чітко структурованого підходу, що включає планування, застосування відповідних аудиторських процедур та аналіз результатів, дозволяє своєчасно виявляти порушення і ризики, а також формувати обґрунтовані рекомендації для удосконалення фінансового управління. Це сприяє підвищенню фінансової дисципліни, зміцненню контролю і забезпеченню відповідності використання цільових коштів вимогам законодавства та внутрішніх нормативних актів закладів вищої освіти.

3.2. Проблеми та напрямки удосконалення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування

Внутрішній аудит коштів цільового фінансування є невід'ємною складовою системи контролю вищих навчальних закладів, що забезпечує ефективне використання бюджетних та позабюджетних ресурсів відповідно до встановлених цілей і умов фінансування. Проте, на практиці цей процес стикається з низкою викликів, які знижують його результативність і можуть призводити до неефективного або нецільового використання коштів. Виявлення та аналіз таких проблем є необхідною передумовою для розробки дієвих механізмів удосконалення внутрішнього аудиту.

Удосконалення внутрішнього аудиту цільового фінансування вимагає системного підходу, що охоплює вдосконалення методології контролю, підвищення кваліфікації аудиторів, а також впровадження сучасних інформаційних технологій. Впровадження ефективних напрямків розвитку внутрішнього аудиту сприятиме підвищенню прозорості та підзвітності фінансової діяльності навчального закладу, що в свою чергу зміцнить довіру з боку стейкхолдерів та сприятиме раціональному розподілу ресурсів.

Внутрішній аудит у закладах вищої освіти України, зокрема у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, відіграє важливу роль у забезпеченні належного контролю за цільовим фінансуванням, прозорості витрачання коштів та дотримання бюджетної дисципліни. Проте

ефективність його функціонування часто обмежується низкою суттєвих проблем, які перешкоджають досягненню цілей аудиту та знижують рівень довіри до результатів перевірок.

Перш за все, слід зазначити, що внутрішній аудит у сфері вищої освіти є відносно новим напрямом, який ще перебуває на етапі становлення. Через це не завжди є можливість повністю реалізувати його потенціал. У багатьох закладах спостерігається обмежений кадровий потенціал — не стільки через відсутність фахівців, скільки через брак досвіду саме в аудиторській діяльності, специфічній для освітнього середовища. Це природно для етапу формування професійної практики, проте потребує активного розвитку відповідних компетенцій [32].

Другою суттєвою проблемою є відсутність чіткої методологічної бази, адаптованої до потреб закладів вищої освіти. Часто використовуються загальні підходи, які не враховують особливості цільового фінансування в освітніх установах, його специфічних джерел і призначення. Через це виникають труднощі у плануванні аудиторських процедур, формуванні показників ефективності та ризик-орієнтованому підході до перевірок.

По-третє, спостерігається обмежений доступ до інтегрованих інформаційних систем. Дані про закупівлі, звіти, договори зберігаються в різних реєстрах (казначейських, бухгалтерських, архівних), які не взаємодіють між собою. Це ускладнює проведення повноцінного та оперативного аудиту. Більше того, аудитори нерідко не мають зручного доступу до ключових систем, що обмежує можливості своєчасної аналітики [31].

По-четверте, нормативне регулювання внутрішнього аудиту в освітній галузі поки що залишається недостатньо чітким і системним. Існуюча правова база не завжди враховує особливості функціонування закладів вищої освіти, їх фінансування, автономії та підпорядкування. Це створює колізії та непорозуміння при застосуванні нормативних актів, що, у свою чергу, гальмує розвиток практики внутрішнього контролю [33].

Останньою, але не менш важливою проблемою є недостатній рівень прозорості та комунікації між аудиторськими підрозділами та іншими

структурними одиницями закладу. Часто аудитори стикаються з обмеженим доступом до інформації або із небажанням співпрацювати з боку окремих відділів, що знижує якість і повноту аудиторських висновків. Така ситуація ускладнює побудову довіри до внутрішнього аудиту як до незалежного та об'єктивного процесу і перешкоджає формуванню культури відповідальності всередині закладу.

Загалом, недостатній рівень фінансування аудиторських підрозділів, нестача аналітичних інструментів, високе навантаження на персонал, а також обмежений доступ до необхідної інформації ускладнюють повноцінне виконання контрольних функцій. Невизначеність законодавчої бази, часті зміни регламентуючих документів та відсутність єдиної практики застосування нормативів також знижують якість аудиторської діяльності. Водночас внутрішній аудит нерідко стикається з пасивністю керівництва окремих структурних підрозділів, яке може не надавати належного значення виявленим рекомендаціям або чинити опір впровадженню змін [31]. Усе це сприяє тому, що аудит втрачає свою профілактичну та стратегічну функцію, що в перспективі може негативно позначитися на фінансовій дисципліні, ефективності управління ресурсами та загальному рівні прозорості в діяльності закладу.

Для ефективного планування та проведення внутрішнього аудиту важливим етапом є ідентифікація та оцінка ризиків, пов'язаних із використанням коштів цільового фінансування. Ризик-орієнтований підхід дозволяє сконцентрувати ресурси аудиту на найбільш уразливих та ймовірних порушеннях [33]. Побудова матриці ризиків сприяє візуалізації потенційних загроз, їх класифікації за рівнем ймовірності та впливу, а також формуванню ефективної стратегії реагування. Наводимо матрицю ризиків на табл. 3.4.

Для подолання вказаних проблем необхідно запроваджувати низку напрямів удосконалення внутрішнього аудиту у ЗВО. Насамперед, слід впровадити ризик-орієнтований підхід до аудиту. Згідно з Національними стандартами, аудит має фокусуватись не на формальному охопленні всіх процесів, а на об'єктах із найвищим рівнем фінансових та управлінських ризиків.

У Прикарпатському університеті вже закладено принцип формування плану перевірок на основі оцінки ризиків, що відповідає сучасним підходам.

Таблиця 3.4

Матриця ризиків цільового фінансування ЗВО

	Високий вплив	Середній вплив	Низький вплив
Висока ймовірність	Високий ризик: – нецільове використання коштів; – несвоєчасне освоєння; – недостовірна звітність.	Середній ризик: – слабка автоматизація контролю.	Низький ризик: – незначне порушення термінів подання звітів.
Середня ймовірність	Високий ризик: – порушення умов грантів; – недостатня прозорість; – втрата активів.	Середній ризик: – неякісне планування витрат; – обмеження доступу до даних.	Низький ризик: – помилки в описі статей витрат без фінансових наслідків.
Низька ймовірність	Середній ризик: – випадкове перевищення обсягів фінансування; – технічні помилки в документах.	Низький ризик: – нерегулярне оновлення облікової політики.	Допустимий ризик: – тимчасові збої в ІТ-системі без впливу на використання коштів.

По-друге, слід активно впроваджувати автоматизацію процедур. Використання програм типу IDEA, Power BI, або модулів бюджетного моніторингу дозволяє значно прискорити аналіз даних і підвищити точність перевірок. Застосування цифрових рішень, таких як електронне сканування документів, інтеграція з державними реєстрами чи аналітичні панелі, дозволить аудиторам працювати з повними масивами даних, а не з вибілковими витягами [31].

По-третє, варто посилити взаємодію внутрішнього аудиту з іншими службами та підрозділами закладу, зокрема фінансовим, юридичним та адміністративним. Ефективна координація дозволяє своєчасно реагувати на зміни в нормативному полі, краще розуміти операційні процеси та виявляти ризики на ранніх етапах. Така співпраця формує єдине поле відповідальності та сприяє інтегрованому підходу до управління.

По-четверте, доцільно розширювати функціональні можливості внутрішнього аудиту шляхом залучення його до участі в процесах стратегічного

планування. Аудитори можуть відігравати важливу роль у розробці фінансових стратегій, аналізі ефективності витрат та оцінці наслідків управлінських рішень. Такий підхід дозволяє перетворити внутрішній аудит на активного учасника процесу розвитку ЗВО, а не лише на контролюючий орган. Це сприятиме підвищенню якості фінансового управління на всіх рівнях — від операційного до стратегічного [32].

По-п'яте, важливим напрямом удосконалення є розвиток внутрішньої системи обміну знаннями та кращими практиками між аудиторами в межах ЗВО та на міжуніверситетському рівні. Створення мережі професійної підтримки, участь у тематичних семінарах, обговорення типових ситуацій і взаємне навчання дозволяють підвищити якість аудиту без значних додаткових витрат. Це також сприяє стандартизації процедур, покращенню методичних підходів і підвищенню престижу аудиторської функції в академічному середовищі.

Загалом, модернізація внутрішнього аудиту у ЗВО потребує системного підходу, що поєднує технічні та організаційні зміни. Тільки за таких умов внутрішній аудит стане ефективним інструментом забезпечення цільового використання коштів і стратегічного розвитку університетів.

Для всебічної оцінки внутрішнього аудиту цільового фінансування в закладах вищої освіти доцільно застосовувати SWOT-аналіз, наведений в табл. 3.5. Такий підхід дозволяє виявити внутрішні сильні та слабкі сторони функціонування аудиту, а також зовнішні можливості й загрози, що впливають на його розвиток. Отримані результати можуть слугувати основою для стратегічного планування покращення системи внутрішнього контролю та забезпечення належного управління фінансовими ресурсами [32].

Завдяки впровадженню сучасних методик, цифрових інструментів та ризик-орієнтованого підходу аудитори зможуть своєчасно виявляти фінансові порушення, неефективні витрати та потенційні ризики, що дозволить керівництву приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі достовірних даних. Крім того, це також підвищить довіру з боку контролюючих органів, партнерів і донорів, розширить можливості залучення додаткового фінансування

(зокрема грантів) і зміцнить репутацію закладу як прозорої та відповідальної установи [31].

Таблиця 3.5

SWOT-аналіз цільового фінансування у ЗВО

Сильні сторони	Слабкі сторони
Наявність державної підтримки цільових програм (наука, модернізація інфраструктури, Erasmus+, Horizon тощо)	Складна процедура звітності за різними джерелами фінансування
Можливість залучення грантових коштів з міжнародних джерел	Відсутність єдиного підходу до планування та обліку цільових коштів
Гарантоване фінансування за окремими напрямками розвитку (держзамовлення, капітальні видатки, наукова діяльність)	Залежність від бюджетного циклу, затримки в надходженні коштів
Наявність внутрішнього відділу аудиту в структурі ЗВО	Обмежена фінансова гнучкість при перерозподілі коштів між статтями або програмами
Можливості	Загрози
Розширення участі ЗВО в міжнародних програмах фінансування	Зниження обсягів державного фінансування у випадку бюджетної кризи
Підвищення прозорості через електронні платформи управління коштами	Недотримання вимог донорів може призвести до втрати грантових коштів
Можливість модернізації внутрішньої системи контролю за рахунок ІТ-рішень	Законодавчі зміни, що ускладнюють процедури цільового фінансування або звітності
Створення партнерств з бізнесом та громадами задля співфінансування проектів	Корупційні ризики або неефективне управління коштами на окремих рівнях управлінської вертикалі
Підвищення кваліфікації фінансового персоналу в сфері проєктного менеджменту та цільового фінансування	Технічні та організаційні проблеми з обліком і моніторингом коштів при збільшенні їх обсягів чи кількості джерел

Наприклад Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника має власний Відділ внутрішнього аудиту, що безпосередньо підпорядкований ректору і спрямований на «удосконалення системи бухгалтерського обліку» та захист майнових інтересів університету. У його завданнях – перевірка ефективності використання бюджетних коштів і запобігання порушенням фінансової дисципліни. Для планування внутрішніх перевірок ПНУ вже використовує ризик-орієнтований підхід: формування річного плану проводиться з урахуванням результатів оцінки ризиків різних сфер діяльності. Крім того, у внутрішніх регламентах університету прямо передбачено

використання програмних засобів: аудитори зобов'язані залучати «автоматизовані методи аудиту збору та аналізу даних» у своїй роботі [30]. Наприклад, до бази даних аудиту вносяться відомості про підрозділи і контрагенти, і вона використовується для формування планів перевірок.

Водночас, попри наявність організаційної структури та відповідного програмного забезпечення, аудит цільового фінансування вимагає подальшого вдосконалення. Зокрема, актуальним залишається питання стандартизації методичних підходів до обліку грантових коштів, а також інтеграції внутрішньої аудиторської функції з зовнішніми інформаційними ресурсами, зокрема державними фінансовими платформами. Такі кроки сприятимуть підвищенню прозорості, своєчасності прийняття управлінських рішень та загальної ефективності системи внутрішнього контролю [32].

Таким чином, ефективність внутрішнього аудиту цільового фінансування у закладах вищої освіти України залежить від модернізації як методології, так і технологій перевірок. Ключовими напрямками є застосування ризик-орієнтованого підходу при плануванні аудитів, що дозволяє концентрувати ресурси на найбільш уразливих сферах; широке впровадження автоматизованих аналітичних інструментів; системне підвищення кваліфікації аудиторів; а також вдосконалення внутрішніх нормативних документів.

3.3. Міжнародний досвід проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування

У сучасних умовах глобалізації та зростання суспільного запиту на прозорість використання бюджетних коштів, питання ефективного внутрішнього контролю і аудиту набуває особливого значення. Особливо це стосується цільового фінансування, яке передбачає спрямування державних ресурсів на конкретні завдання, програми чи реципієнтів. Відповідальність за раціональне, цільове та ефективне використання таких коштів вимагає

розвинених механізмів контролю, серед яких центральне місце займає внутрішній аудит.

Внутрішній аудит у державному секторі розвинених країн відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової дисципліни, виявленні порушень, мінімізації ризиків та підвищенні ефективності управління публічними фінансами. На відміну від зовнішнього аудиту, внутрішній аудит є постійною функцією, інтегрованою в управлінську систему організації, що дозволяє йому оперативно реагувати на відхилення, надавати рекомендації та підтримувати прийняття рішень на основі об'єктивної інформації. Зокрема, у випадку коштів цільового призначення, саме внутрішній аудит дозволяє своєчасно оцінити, наскільки досягнуті цілі фінансування та чи дотримано встановлених нормативів.

Міжнародний досвід у цій сфері демонструє різноманітні моделі організації внутрішнього аудиту, які формуються з урахуванням адміністративної традиції, ступеня централізації державного управління, рівня зрілості фінансової системи та вимог до підзвітності. Вивчення практик США, Канади, країн Європейського Союзу та інших держав дозволяє узагальнити ефективні інституційні та процедурні рішення, які можуть бути адаптовані в українському контексті.

Серед країн з ефективно функціонуючою системою внутрішнього контролю та аудиту коштів цільового призначення варто виділити Канаду. Однією з характерних рис організації внутрішнього аудиту в цій державі є централізований підхід, що передбачає координацію діяльності відповідних підрозділів через єдиний орган при уряді — Казначейську раду [33]. Особливістю є наявність спеціального підрозділу з внутрішнього аудиту, який не лише проводить перевірки, але й розробляє методичні документи, організовує професійну підготовку аудиторів, а також здійснює оцінювання ефективності аудиторської діяльності в установах державного сектору. У сфері використання цільового фінансування, аудит в Канаді зосереджений не тільки на законності й обґрунтованості витрат, а й на оцінці результативності програм, впливу

бюджетних коштів на досягнення поставлених цілей, а також виявленні недоліків у плануванні, ризик-менеджменті (управлінні ризиками) та реалізації політик. Важливо, що в аудиторських звітах надаються конкретні рекомендації, які мають обов'язковий характер для врахування під час наступного бюджетного циклу.

У Сполучених Штатах Америки ключовою особливістю внутрішнього аудиту коштів, що виділяються на державні програми, є незалежний статус аудиторських органів. При кожному міністерстві або агентстві функціонує окремий офіс генерального інспектора — органу, відповідального за проведення перевірок, службових розслідувань та оцінки ефективності роботи установи [34]. Ці інспекційні підрозділи мають широкі повноваження, включаючи доступ до будь-яких фінансових документів та можливість ініціювати аудит за повідомленнями про порушення. У США діють єдині національні стандарти аудиту в державному секторі, які закріплюють правила проведення перевірок, підготовки звітів, аналізу ризиків і рекомендацій. Особливу увагу приділено перевіркам цільового фінансування: вони передбачають не лише контроль за відповідністю видатків, а й оцінювання економічної, соціальної доцільності та ефективності реалізованих заходів. Аудитори мають можливість впливати на планування нових програм, надаючи уряду системні висновки щодо результатів попередніх проєктів.

Німеччина обрала децентралізовану модель організації внутрішнього аудиту. Це означає, що кожне міністерство, відомство чи установа має право самостійно формувати систему внутрішнього контролю, створювати відповідні підрозділи та визначати їх функціонал. Особливо цікавим є той факт, що в багатьох випадках аудитори залучаються не лише до перевірок «після факту», а й на етапі попередньої оцінки програм. Наприклад, перед виділенням коштів на цільові інфраструктурні проєкти внутрішній аудит бере участь у аналізі економічної доцільності, потенційних ризиків, відповідності меті державної політики. Значну увагу приділяють аудиту результативності — перевірі не лише кількісних результатів, а й якісного ефекту від використання бюджетних

ресурсів (соціального, економічного, екологічного впливу). У цьому контексті запроваджуються індикатори досягнення цілей, що застосовуються для оцінки ефективності використання коштів.

У Польщі внутрішній аудит у бюджетних установах базується на положеннях Закону про публічні фінанси, який чітко визначає повноваження, вимоги до кваліфікації аудиторів, принципи планування та проведення перевірок. Однією з ключових рис польської моделі є сертифікація внутрішніх аудиторів, яка забезпечує високий рівень професійної підготовки та незалежності. Установи, що отримують кошти цільового фінансування, зобов'язані включати до структури своїх фінансових підрозділів аудиторські функції, які підзвітні безпосередньо керівництву [35]. У практиці широко застосовуються щорічні плани внутрішнього аудиту, які формуються з урахуванням аналізу ризиків, а також результати минулорічних перевірок. Особливістю польської системи є тісна взаємодія між внутрішнім і зовнішнім аудитом: в разі виявлення системних порушень внутрішній аудит передає інформацію до Вищої контрольної палати.

У Франції система внутрішнього аудиту бюджетних установ побудована на основі міністерських місій внутрішнього аудиту, які функціонують як окремі підрозділи при головних розпорядниках коштів. Особливістю є підпорядкування цих місій не лише адміністративному керівництву, а й міжвідомчій координаційній раді, що забезпечує незалежність та однакові підходи до аудиту. Аудитори в процесі перевірки зобов'язані оцінити не лише фактичне використання коштів, а й якість управлінських рішень, пов'язаних із реалізацією програм [34]. Важливою деталлю є вимога щодо щорічного звітування аудиторів перед урядовим аудиторським комітетом, а також наявність механізму реагування на висновки аудитів: у кожному міністерстві створюється план дій щодо усунення недоліків, який контролюється центральною владою.

Таким чином, зарубіжна практика свідчить про важливість стратегічного підходу до внутрішнього аудиту коштів цільового призначення. Для України доцільно запозичити, зокрема, такі елементи: впровадження чітких стандартів

аудиту у сфері публічних фінансів, інституційне закріплення незалежності підрозділів внутрішнього аудиту, обов'язкову сертифікацію аудиторів, залучення аудиторів на етапі планування програм, а також запровадження систем оцінки ефективності програм не лише за фінансовими, а й за соціально-економічними критеріями. Це дозволить посилити прозорість, підзвітність і ефективність використання публічних ресурсів у межах системи цільового фінансування.

У таблиці 3.6 наведено моделі внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування різних країн.

На основі проведеного порівняльного аналізу моделей внутрішнього аудиту в різних країнах можна зробити висновок, що ефективність аудиту коштів цільового фінансування залежить не лише від законодавчого регулювання, а й від організаційної культури, рівня професійної підготовки кадрів, а також від наявності дієвих механізмів впливу на управлінські рішення.

Спільною ознакою більшості розвинених країн є вбудованість внутрішнього аудиту в процеси управління державними фінансами. Аудитори виконують не лише контрольну, а й аналітичну та дорадчу функцію. Вони беруть участь у плануванні програм, оцінюють їхні потенційні ризики, визначають ефективність та формують пропозиції щодо оптимізації бюджетних витрат. Такий підхід забезпечує не лише виявлення порушень, а й запобігання їм на етапі прийняття рішень [35].

Особливо важливою є тенденція до посилення підзвітності та прозорості аудиторських висновків. У низці країн, зокрема у Франції та США, аудиторські звіти обов'язково публікуються або подаються до вищих контрольних органів, що підвищує довіру до фінансової системи. Крім того, наявність механізмів реагування на зауваження аудиту (наприклад, плани усунення недоліків) підвищує ефективність управління публічними коштами.

Таблиця 3.6

**Порівняльна характеристика моделей внутрішнього аудиту коштів
цільового фінансування в окремих країнах**

Країна	Модель організації	Нормативна база	Особливості функціонування	Що може бути корисним для України
Канада	Централізована	Положення Казначейської ради	Єдина методика, координація з центру, акцент на оцінці результативності	Створення єдиного методичного центру, розвиток аналітичного підходу
США	Змішана	Законодавство про державну підзвітність, національні стандарти аудиту	Незалежність аудиторських підрозділів, контроль ефективності програм, реактивні перевірки	Впровадження інспекційних структур, адаптація стандартів аудиту
Німеччина	Децентралізована	Регламенти федеральних міністерств	Аудит на етапі планування, оцінка соціального ефекту, гнучкий підхід	Гнучкість у побудові системи аудиту, орієнтація на результативність
Польща	Змішана	Закон про публічні фінанси	Сертифікація аудиторів, чіткий розподіл повноважень, щорічне планування	Запровадження сертифікації та чітких процедур внутрішнього контролю
Франція	Централізована	Фінансові укази та внутрішні положення	Аудиторські місії при міністерствах, звітність перед урядом, плани дій після перевірок	Формування міністерських аудиторських підрозділів, контроль виконання рекомендацій
Європейська комісія	Централізована	Фінансові регламенти ЄС	Єдиний підхід до аудиту в усіх установах, прозорість звітності, контроль впливу	Створення єдиного органу аудиту для державних інституцій

Для України доцільним є запозичення не лише окремих процедур або технічних рішень, а й цілісного підходу до ролі внутрішнього аудиту в системі державного управління. Йдеться про необхідність посилення аудиторських підрозділів, забезпечення їх незалежності, створення умов для професійного зростання аудиторів, а також налагодження ефективної взаємодії з керівництвом установ, органами зовнішнього контролю та громадськістю. У довгостроковій

перспективі, модернізація системи внутрішнього аудиту має стати частиною ширшої стратегії підвищення фінансової дисципліни, досягнення цілей сталого розвитку та ефективного управління ресурсами в бюджетній сфері.

У міжнародній практиці внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування можна відзначити ряд позитивних факторів, що сприяють підвищенню ефективності та прозорості бюджетних процесів. Проте, поряд із цим, існують і певні недоліки, зокрема надмірна складність та бюрократизація процедур, що може ускладнювати швидке прийняття управлінських рішень (наведено в таблиці 3.7). Висока вартість утримання багаторівневих аудиторських систем іноді перевищує їх практичну користь, а іноді спостерігається дублювання функцій між внутрішнім і зовнішнім аудитом, що знижує ефективність контролю [33]. Крім того, адаптація іноземних моделей до вітчизняних умов може стикатися з перешкодами через відмінності в організаційній культурі та законодавчому середовищі. Незважаючи на це, в цілому досвід інших країн є цінним джерелом для удосконалення системи внутрішнього аудиту в Україні.

Таблиця 3.7

Позитивні та негативні аспекти міжнародного досвіду внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування

Позитивні аспекти	Недоліки
Високий професійний рівень аудиторів, обов'язкова сертифікація та навчання.	Надмірна бюрократизація процедур, що уповільнює прийняття рішень.
Інституційна незалежність аудиторських структур.	Висока вартість утримання багаторівневої системи аудиту.
Оцінка результативності використання коштів, а не лише законності.	Дублювання функцій між внутрішнім та зовнішнім аудитом.
Застосування ризик-орієнтованого підходу в аудиті.	Відсутність уніфікованих підходів, що ускладнює співпрацю.
Прозорість звітності, що підвищує довіру до бюджетного процесу.	Складність адаптації моделей до національних особливостей.
Включення аудиторів у планування державних програм.	Можливі затримки у реагуванні на зміни в бюджетній сфері.

Таким чином, міжнародний досвід внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування демонструє, що ефективність контролю залежить від

комплексного підходу, який поєднує професійну підготовку аудиторів, інституційну незалежність, прозорість звітності та активну участь аудиторів у плануванні і оцінці програм. Запозичення цих елементів з урахуванням національних особливостей сприятиме підвищенню ефективності управління публічними ресурсами в Україні, забезпечить більшу підзвітність та раціональне використання бюджетних коштів у системі цільового фінансування.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах реформування вищої освіти в Україні та переходу до нової моделі фінансування, що передбачає підвищену автономію закладів вищої освіти (ЗВО), особливого значення набуває ефективне управління та контроль за цільовими фінансовими ресурсами. Кошти цільового фінансування є основою функціонування освітньої, наукової та інноваційної діяльності в ЗВО, а отже, потребують чіткого обліку, прозорого використання та внутрішнього контролю. У межах даного дослідження здійснено комплексний аналіз теоретичних засад, організаційно-методичних підходів та сучасних практик обліку і внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування у вищих навчальних закладах.

У результаті опрацювання першого розділу дипломної роботи встановлено, що кошти цільового фінансування за своєю сутністю є грошовими надходженнями, призначеними для реалізації конкретно визначених цілей, таких як: розвиток матеріально-технічної бази, впровадження освітніх програм, наукових досліджень, міжнародних проєктів, соціальна підтримка студентів тощо. Вони можуть мати як бюджетне, так і позабюджетне походження та підлягають суворому цільовому використанню. Це визначає їх специфічне місце в обліковій системі та необхідність організації окремого аналітичного обліку з урахуванням кожного джерела та напряду витрачання. Також розглянуто класифікацію коштів за видами фінансування, що дало змогу систематизувати підходи до їх обліку, розмежування джерел фінансування та оцінки ефективності використання кожного з них.

У межах нормативно-правового аналізу з'ясовано, що в Україні облік коштів цільового фінансування регулюється низкою законодавчих і підзаконних актів, зокрема Бюджетним кодексом України, Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку у бюджетному секторі, Методичними рекомендаціями та внутрішніми документами ЗВО. Водночас, у ході дослідження виявлено наявність прогалин у законодавчому регулюванні внутрішнього аудиту саме в закладах вищої освіти, що потребує оновлення нормативної бази з урахуванням міжнародного досвіду.

У другому розділі було досліджено практичні аспекти організації обліку коштів цільового фінансування в ЗВО. Проаналізовано документообіг, що супроводжує фінансові операції, зокрема договори, акти виконаних робіт, платіжні документи, кошториси, звіти про використання бюджетних коштів. Встановлено, що ефективна організація первинного документообігу є основою для достовірного бухгалтерського обліку та подальшого внутрішнього контролю. Розкрито структуру внутрішньої звітності, особливості відображення операцій у регістрах обліку та формування показників фінансової звітності, зокрема у формах №1-дс та №2-дс.

У процесі дослідження визначено низку проблем, які виникають у процесі організації обліку коштів цільового фінансування, серед яких: недостатня автоматизація облікових процесів, складність у веденні обліку за окремими проєктами, нестача кваліфікованих кадрів, велике навантаження на бухгалтерські служби ЗВО. Для їх вирішення запропоновано низку заходів, зокрема: впровадження сучасного програмного забезпечення для бухгалтерського обліку у державному секторі, проведення систематичного підвищення кваліфікації бухгалтерів, удосконалення внутрішніх регламентів та інструкцій щодо обліку цільового фінансування.

У третьому розділі проаналізовано особливості організації та проведення внутрішнього аудиту коштів цільового фінансування в ЗВО. Встановлено, що внутрішній аудит виконує функції незалежної оцінки ефективності управління коштами, виявлення порушень та ризиків, сприяє вдосконаленню системи внутрішнього контролю та запобіганню нецільовому використанню ресурсів. Було досліджено процедури планування аудиторської діяльності, збору доказів, формування робочої документації та складання аудиторських висновків. Установлено, що ефективний внутрішній аудит можливий лише за наявності відповідного організаційного забезпечення, кваліфікованих кадрів та незалежного статусу аудиторського підрозділу.

На підставі аналізу проблем внутрішнього аудиту визначено основні напрямки його вдосконалення: впровадження ризик-орієнтованого підходу до

перевірок, розвиток методичного забезпечення, формування механізмів внутрішньої відповідальності та моніторингу за результатами аудиту. Розглянуто позитивні приклади організації внутрішнього аудиту в ЗВО країн Європейського Союзу, США та Канади, де аудиторська діяльність виступає важливим інструментом підвищення прозорості й ефективності управління публічними фінансами.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що облік і внутрішній аудит коштів цільового фінансування є ключовими складовими фінансового управління в закладах вищої освіти, які забезпечують раціональне використання бюджетних і позабюджетних ресурсів, знижують ризики фінансових порушень та підвищують рівень фінансової дисципліни. Удосконалення системи обліку та аудиту сприятиме зміцненню довіри з боку держави, донорів і громадськості, забезпеченню сталого розвитку освіти та підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних ЗВО в європейському освітньому просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 березня 2013 року № 433 (зі змінами і доповненнями).
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
5. Податковий Кодекс України: затверджений Законом України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 (МСБО 20). Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041.
7. Шара Є.Ю. Визнання та класифікація державних грантів. Науковий журнал «ЛЮГОС. Мистецтво наукової думки» №3, квітень 2019, С. 21-24.
8. Пономаренко О. Г., Канцедаль Н. А. Цільове фінансування агробізнесу: аспекти бухгалтерського обліку. Ефективна економіка. 2020. № 5.
9. Суліменко Л.А., Зима Ю.П. проблеми регламентації обліку державного цільового фінансування. Облік і фінанси АПК: освітній портал.

URL: <https://magazine.faaf.org.ua/problemi-reglamentacii-obliku-derzhavnogo-cilovogo-finansuvannya.html>

10. Садовська, І., Нагірська, К. (2023). Особливості обліку і оподаткування цільового фінансування в частині грантових коштів. Економіка та суспільство, 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-74>

11. Шепелюк В.А. Порядок ведення обліку та оподаткування грантів, отриманих неприбутковими організаціями. Інфраструктура ринку. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Випуск 4. 2017. С. 142-146.

12. Озеран А. В. Облік безоплатно одержаних активів в контексті державної допомоги / А. В. Озеран, Р. С. Коршикова // Фінанси України. - 2022. № 11. - С. 64-78.

13. Authorised adaptation from the United States edition, entitled Cost Accounting: A Managerial Emphasis, 14th edition, ISBN 978-0-13-210917-8 by Charles T. Horngren, Srikant M. Datar and Madhav V. Rajan, published by Pearson Education, publishing as Prentice Hall . 2012.

14. Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue, Sean M. Flynn. Economics: Principles, Problems, and Policies. 2011. 19th Edition. P. 800.

15. Дехтяр Н.А., Янченко В.О. Фінансування системи вищої освіти в Україні. Інфраструктура ринку: гроші, фінанси і кредит. Випуск 25. 2018. С. 667-672.

16. Особливості функціонування бюджетних установ у системі державних фінансів. К. С. Дяченко. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 7. С. 739-744.

17. Фінансове планування діяльності бюджетних установ : навч. посібник. Т. Д. Таукешева ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 405 с.

18. Фінанси бюджетних установ : навч. посіб. Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека, О. В. Люта, Н. Г. Пігуль ; за заг. ред. Н. А. Дехтяр. Суми : Сумський державний університет, 2020. 229 с.

19. Гільорме Т.В., Лень А.В. Організація обліку доходів бюджетних установ в умовах законодавчих змін. Мукачівський державний університет. Економіка і суспільство. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Випуск № 10. 2017 р. С. 722-729.
20. Облік у бюджетних установах : навч. посіб. Л. В. Гевлич. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, б. р. – 110 с.
21. Гуцялюк Л. І. Бухгалтерський облік фінансування вищих навчальних закладів в Україні // Галицький економічний вісник. 2010. № 3 (28). С. 191–197.
22. Шевчук І. В. Удосконалення обліку цільового фінансування в бюджетних установах. Матеріали науково-практичної конференції. Кам'янець-Подільський, 2016.
23. Удосконалення обліку, оподаткування та контролю видатків у бюджетній установі в системі казначейського обслуговування бюджетних коштів. Т. О. Меліхова, Ю. С. Синиця, Д. Р. Зайченко. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. № 10.
24. Ковтун Н.В., Шнуренко А.Я. Удосконалення системи обліку та контролю в бюджетних установах за результатами аналізу виконання кошторису (на прикладі Інституту технічної теплофізики національної академії наук України). Облік. Аналіз. Аудит. 2014. № 5. С. 96–102.
25. Бухгалтерський облік у державному секторі: філософський дискурс розвитку освітнього компоненту. П. І. Пилипів, Л. Й. Баланюк. 2024.
26. Роль внутрішнього аудиту в управлінні ризиками. Мінфін України. Київ. 2021. Режим доступу:
https://mof.gov.ua/storage/files/дод_17%20Роль%20ВА%20в%20управлінні%20ризиками.pdf
27. Ризик-орієнтований підхід у внутрішньому аудиті: особливості застосування та результати. Катерина Кайдан. Аудитор України. 06.2020. с. 26-31.
28. Баланюк І.Ф., Кузьмін Т.Л., Бойчук Т.Р., Смушак М.В. Обліковоаналітичне забезпечення та економічний контроль розрахунків із

оплати праці персоналу підприємства із застосуванням цифрових технологій й управління грантовою діяльністю. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2024. Вип. 20. Т. 2. С. 325-335.

29. Shkromyda, V., Gnatiuk, T., Shkromyda, N., Vasylyuk, M. & Zorina, O. Organizational and Methodological Determinants of Integrated Reporting Development: A Case Study of Ukraine. *International Journal of Professional Business Review*. 2023. № 8(5). pp.1-14.

30. Садовська І.Б., Бабіч І.І., Нагірська К.Є. Бухгалтерські і податкові колізії при використанні грантових коштів. Тези II Міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції “Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції”. ДВНЗ “Ужгородський національний університет”, 2020. С. 82-85.

31. Сас Л.С., Соловко А.В. Сутність і значення коштів цільового фінансування як об’єкта обліку та аудиту. Збірник матеріалів III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків». м. Кам’янець-Подільський, 2025. С. 260-263

32. Кузьмін Т.Л., Шпільчак В.В. Управління ризиками в системі бухгалтерського обліку і внутрішнього аудиту ЗВО. Збірник матеріалів III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Розвиток фінансово-економічних відносин у суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків». м. Кам’янець-Подільський, 2025. С. 260-263

33. Внутрішній контроль: від теорії до практики. [Практичний посібник для розпорядників бюджетних коштів місцевих бюджетів]. Київ: Міністерство фінансів України, 2019. 100 с.

34. Головач, В. В. Міжнародні стандарти аудиту, вимоги законодавства та реалії сьогодення стосовно виконання аудитором завдань з надання впевненості. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 3. С. 30-36.

35. Трайтлі, В. Міжнародні стандарти аудиту ефективності: структура та особливості застосування. Фінансовий контроль. 2016. № 6. С. 40-43.

ДОДАТКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

НАКАЗ

м. Івано-Франківськ

„14” 02 2021 р.

№ 108/1

Про внесення змін до загальних
єдиних підходів визначення облікової
політики

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 №59, Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 №1629, Методичних рекомендацій із облікової політики університету, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 №11 зі змінами, внесеними відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 28.12.2020 №816 « Про затвердження Змін до деяких Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору», з метою формування єдиних підходів до облікової політики в межах головного розпорядника бюджетних коштів, наказу Міністерства освіти і науки України від 17.02.2021 року №210

НАКАЗУЮ:

1. Унести зміни до загальних єдиних підходів визначення облікової політики університету, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 17.02.2021 №210 (далі – зміни до облікової політики), та затвердити їх у новій редакції, що додається. Взяти до відома, що зміни до облікової політики застосовуються з 01.01.2021 року
2. Бухгалтерії університету прийняти цей наказ до неухильного виконання та до 31 березня 2021 року привести у відповідність порядок організації бухгалтерського обліку.
3. Начальнику загального відділу (Корнієнко Т.Б) до 26.03.2021 року ознайомити всіх працівників бухгалтерії з цим наказом під підпис.

4. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Тв.о.ректора

Галина МИХАЙЛИШИН

Погоджено:

Начальник юридичного відділу

Головний бухгалтер

Тетяна БЛАЖЕНКО

Ольга ГРИГОРІВ

Зведений звіт
Додаток 1
до Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками
та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами
загальнооб'єктового державного соціального і пенсійного
страхування
(пункт 1 розділу II)

Звіт
про надходження та використання коштів загального фонду
(форма N 2д)
за 2024 рік

Установа Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника за ЄДРПОУ
Територія Івано-Франківськ за КАТОТТГ
Організаційно-правова форма господарювання Державна організація (установа, заклад) за КОПФГ
Код та назва відомчої класифікації видатків та кредитування державного бюджету **220 - Міністерство освіти і науки України**
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету **2201160 - Підготовка кадрів закладами вищої освіти та забезпечення діяльності їх баз практики**
Код та назва типової відомчої класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів -
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (код та назва Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів) -
Періодичність: **річна**
Одиниця виміру: **грн. коп.**

КОДИ
02125266
UA26040190010045761
425

Показники	КЕКВ та/або ККК	Код рядка	Затверджено на звітний рік	Затверджено на звітний період (рік)	Залишок на початок звітного року	Надійшло коштів за звітний період (рік)	Касові за звітний період (рік)	Залишок на кінець звітного періоду (року)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Видатки та надання кредитів - усього	X	010	186726818,00	186726818,00	-	186726818,00	186726818,00	-
у тому числі: Поточні видатки	2000	020	186726818,00	-	-	186726818,00	186726818,00	-
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2100	030	-	-	-	-	-	-
Оплата праці	2110	040	-	-	-	-	-	-
Заробітна плата	2111	050	-	-	-	-	-	-
Грошове забезпечення військовослужбовців	2112	060	-	-	-	-	-	-
Суддівська винагорода	2113	070	-	-	-	-	-	-
Нарахування на оплату праці	2120	080	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	2200	090	186726818,00	-	-	186726818,00	186726818,00	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Нерозподілені видатки	9000	660	-	-	-	-	-	-

¹ Застосовуються розпорядниками бюджетних коштів.

Керівник (уповноважена посадова особа)

Ігор ЦЕПЕНДА

Головний бухгалтер (спеціаліст,
на якого покладено виконання обов'язків
бухгалтерської служби)

Ольга ГРИГОРІВ

" 21 " січня 2025р.

Зведений звіт
Додаток 2
до Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками
та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами
загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного
страхування
(пункт 1 розділу II)

Звіт
про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги
(форма N 4-1д)
за 2024 рік

Установа Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника за ЄДРПОУ
Територія Івано-Франківськ за КАТОТТГ
Організаційно-правова форма господарювання Державна організація (установа, заклад) за КОПФГ
Код та назва відомчої класифікації видатків та кредитування державного бюджету **220 - Міністерство освіти і науки України**
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету **2201160 - Підготовка кадрів закладами вищої освіти та забезпечення діяльності їх баз практики**
Код та назва типової відомчої класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів -
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (код та назва Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів) -

КОДИ
02125266
UA26040190010045761
425

Періодичність: **річна**
Одиниця виміру: **грн. коп.**

Показники	КЕКВ	Код рядка	Затверджен о на звітний рік	Залишок на початок звітного року		Перерахова но залишок	Отримано залишок	Надійшло коштів за звітний період (рік)	Касові за звітний період (рік)				Залишок на кінець звітнього періоду (року)	
				усього	у тому числі на рахунках в установах банків				усього	у тому числі		усього	у тому числі на рахунках в установах банків	
										перераховані з рахунків в установах банків	спрямовано на покриття заборгованості загального фонду			
											усього			у тому числі перераховані з рахунків в установах банків
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Надходження коштів – усього	X	010	330715966,00	253813173,31	-	2327658,96	-	364854881,24	X	X	X	X	330961881,84	-
За послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	X	020	318615966,00	X	X	X	X	353288940,74	X	X	X	X	X	X
Від додаткової (господарської) діяльності	X	030	11200000,00	X	X	X	X	10966657,77	X	X	X	X	X	X

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Від оренди майна бюджетних установ, що здійснюється відповідно до Закону України «Про оренду державного та комунального майна»	X	040	900000,00	X	X	X	X	599282,73	X	X	X	X	X	X
Від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	X	050	-	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X
Фінансування	X	060	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Видатки – усього	X	070	330715966,00	X	X	X	X	X	285378513,75	-	-	-	X	X
у тому числі:														
Поточні видатки	2000	080	298455785,00	X	X	X	X	X	255526115,85	-	-	-	X	X
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2100	090	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата праці	2110	100	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Заробітна плата	2111	110	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Грошове забезпечення військовослужбовців	2112	120	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Суддівська винагорода	2113	130	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Нарахування на оплату праці	2120	140	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Використання товарів і послуг	2200	150	298455785,00	X	X	X	X	X	255526115,85	-	-	-	X	X
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2210	160	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2220	170	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Продукти харчування	2230	180	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата послуг (крім комунальних)	2240	190	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Видатки на відрядження	2250	200	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Видатки та заходи спеціального призначення	2260	210	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2270	220	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата теплопостачання	2271	230	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата водопостачання та водовідведення	2272	240	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата електроенергії	2273	250	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата природного газу	2274	260	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата інших енергоносіїв та інших комунальних послуг	2275	270	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата енергосервісу	2276	280	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	2280	290	298455785,00	X	X	X	X	X	255526115,85	-	-	-	X	X
Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм	2281	300	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	2282	310	298455785,00	X	X	X	X	X	255526115,85	-	-	-	X	X
Обслуговування боргових зобов'язань	2400	320	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Обслуговування внутрішніх боргових зобов'язань	2410	330	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Обслуговування зовнішніх боргових зобов'язань	2420	340	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Поточні трансферти	2600	350	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X

Додаток Г

Зведений звіт

Додаток 1
до Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками
та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами
загальнооб'єктового державного соціального і пенсійного
страхування
(пункт 1 розділу II)

Звіт
про надходження та використання коштів загального фонду
(форма N 2д)
за 2023 рік

Установа Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника за ЄДРПОУ
Територія Івано-Франківськ за КАТОТТГ
Організаційно-правова форма господарювання Державна організація (установа, заклад) за КОПФГ
Код та назва відомчої класифікації видатків та кредитування державного бюджету **220 - Міністерство освіти і науки України**
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету **2201160 - Підготовка кадрів закладами вищої освіти та забезпечення діяльності їх баз практики**
Код та назва типової відомчої класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів -
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (код та назва Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів) -
Періодичність: **річна**
Одиниця виміру: **грн. коп.**

КОДИ
02125266
UA26040190010045761
425

Показники	КЕКВ та/або ККК	Код рядка	Затверджено на звітний рік	Затверджено на звітний період (рік)	Залишок на початок звітного року	Надійшло коштів за звітний період (рік)	Касові за звітний період (рік)	Залишок на кінець звітного періоду (року)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Видатки та надання кредитів - усього	X	010	149581260,00	149581260,00	-	149581260,00	149581260,00	-
у тому числі: Поточні видатки	2000	020	149581260,00	-	-	149581260,00	149581260,00	-
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2100	030	-	-	-	-	-	-
Оплата праці	2110	040	-	-	-	-	-	-
Заробітна плата	2111	050	-	-	-	-	-	-
Грошове забезпечення військовослужбовців	2112	060	-	-	-	-	-	-
Суддівська винагорода	2113	070	-	-	-	-	-	-
Нарахування на оплату праці	2120	080	-	-	-	-	-	-
Використання товарів і послуг	2200	090	149581260,00	-	-	149581260,00	149581260,00	-

Додаток Д

Зведений звіт

Додаток 2
до Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками
та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами
загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного
страхування
(пункт 1 розділу II)

Звіт
про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги
(форма N 4-1д)
за 2023 рік

Установа Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника за ЄДРПОУ
Територія Івано-Франківськ за КАТОТТГ
Організаційно-правова форма господарювання Державна організація (установа, заклад) за КОПФГ
Код та назва відомчої класифікації видатків та кредитування державного бюджету **220 - Міністерство освіти і науки України**
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету **2201160 - Підготовка кадрів закладами вищої освіти та забезпечення діяльності їх баз практики**
Код та назва типової відомчої класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів -
Код та назва програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (код та назва Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів) -

КОДИ
02125266
UA26040190010045761
425

Періодичність: **річна**
Одиниця виміру: **грн. коп.**

Показники	КЕКВ	Код рядка	Затверджен о на звітний рік	Залишок на початок звітного року		Перерахова но залишок	Отримано залишок	Надійшло коштів за звітний період (рік)	Касові за звітний період (рік)				Залишок на кінець звітного періоду (року)	
				усього	у тому числі на рахунках в установах банкiв				усього	у тому числі		усього	у тому числі на рахунках в установах банкiв	
										сприямлено на погашення зобов'язаності загального фонду				
														перераховані з рахунків в установах банкiв
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Надходження коштів – усього	X	010	268181832,56	140833628,89	-	1529764,13	-	336774218,54	X	X	X	X	253813173,31	-
За послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	X	020	253767524,56	X	X	X	X	324354662,54	X	X	X	X	X	X
Від додаткової (господарської) діяльності	X	030	11200000,00	X	X	X	X	11785666,31	X	X	X	X	X	X

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Від оренди майна бюджетних установ, що здійснюється відповідно до Закону України «Про оренду державного та комунального майна»	X	040	900000,00	X	X	X	X	633889,69	X	X	X	X	X	X
Від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	X	050	-	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X
Фінансування	X	060	2314308,00	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Видатки – усього	X	070	268181832,56	X	X	X	X	X	222264909,99	-	-	-	X	X
у тому числі:	2000	080	255219150,56	X	X	X	X	X	219292397,01	-	-	-	X	X
Поточні видатки	2000	080	255219150,56	X	X	X	X	X	219292397,01	-	-	-	X	X
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	2100	090	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата праці	2110	100	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Заробітна плата	2111	110	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Грошове забезпечення військовослужбовців	2112	120	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Суддівська винагорода	2113	130	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Нарахування на оплату праці	2120	140	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Використання товарів і послуг	2200	150	255219150,56	X	X	X	X	X	219292397,01	-	-	-	X	X
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2210	160	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2220	170	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Продукти харчування	2230	180	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата послуг (крім комунальних)	2240	190	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Видатки на відрядження	2250	200	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Видатки та заходи спеціального призначення	2260	210	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2270	220	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата теплопостачання	2271	230	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата водопостачання та водовідведення	2272	240	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата електроенергії	2273	250	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата природного газу	2274	260	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата інших енергоносіїв та інших комунальних послуг	2275	270	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Оплата енергосервісу	2276	280	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	2280	290	255219150,56	X	X	X	X	X	219292397,01	-	-	-	X	X
Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку по реалізації державних (регіональних) програм	2281	300	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку	2282	310	255219150,56	X	X	X	X	X	219292397,01	-	-	-	X	X
Обслуговування боргових зобов'язань	2400	320	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Обслуговування внутрішніх боргових зобов'язань	2410	330	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Обслуговування зовнішніх боргових зобов'язань	2420	340	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X
Поточні трансфери	2600	350	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	X	X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

НАКАЗ

м. Івано-Франківськ

«29» 12 2023 р.

№ 1105

Про створення
структурного підрозділу

На виконання рішення Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 22.12.2023 р., протокол 11

НАКАЗУЮ:

1. Створити з 01 січня 2024 року Міжнародний центр студентської молоді України та Республіки Польща Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та ввести посади:

- директор центру - 1 ставка (на громадських засадах);
- провідний фахівець - 1 ставка (на громадських засадах).

2. Створити з 01 січня 2024 року відділ внутрішнього аудиту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та ввести посади:

- начальник відділу - 1 ставка;
- провідний фахівець - 1 ставка;
- фахівець - 1 ставка.

3. Начальнику планово-фінансового відділу Цебрук М. В. внести відповідні зміни до штатного розпису університету.

4. Начальнику відділу кадрів Смішку О. В. провести організаційно-штатні заходи в установленому законом порядку.

5. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Ректор

Ігор ЦЕПЕНДА